

Halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitiken

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2003/04:137 Genomförande av EU:s jordbrukspolitik i Sverige jämte sex följdmotioner med 55 yrkanden.

I skrivelsen redovisar regeringen sina överväganden vad gäller tillämpningen av EU:s nya jordbrukspolitik i de delar där det ankommer på det enskilda medlemslandet att ta ställning till olika alternativ som medges inom ramen för beslutet. Förslagen innebär att införandet av ett frikopplat gårdsstöd bör ske enligt en s.k. blandmodell. Modellen innebär i huvudsak en regionalisering av nuvarande stöd där all åkermark inom en region erhåller samma grundstöd per hektar men där viss del av stöden inom främst animaliesektorn förblir gårdskopplade. Stödnivån till naturbetesmark föreslås vara enhetlig i hela landet. Övergångsvis bör en koppling av handjursbidragen till produktionen behållas. Ett s.k. nationellt kuvert bör utnyttjas för vissa offensiva satsningar för främjandet av svenska kvalitetsprodukter. Nuvarande miljö- och landsbygdsprogram förstärks under resterande del av programperioden genom att medel tillförs dels genom s.k. modulering, dels genom återföring av skatten på handelsgödsel. De ytterligare resurserna används för att gynna den grovfoderbaserade animalieproduktionen genom en förstärkning av kompensationsbidraget i mindre gynnade områden och en höjning av miljöersättningen för betesmarker och slätterängar samt genom införande av en miljöersättning till vallodling i övriga delar av landet. Dessutom satsas medel på stöd till investeringar inom djurvälståndsområdet och småskalig livsmedelsproduktion. Den nya jordbrukspolitiken bör tillämpas fr.o.m. år 2005.

Utskottet delar regeringens bedömning och avstyrker samtliga motionsyrkanden, framför allt med hänvisning till skrivelsen. I betänkandet finns 30 reservationer och tre särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Bakgrund.....	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken.....	10
Skrivelsen.....	10
Motionerna.....	10
Utskottets ställningstagande.....	11
Utvecklingen inom jordbruket och livsmedelssektorn.....	13
Motionerna.....	14
Utskottets ställningstagande.....	15
Avreglering.....	15
Konkurrensvillkor.....	16
Djurtransporter.....	20
Val av modell.....	22
Motionerna.....	23
Utskottets ställningstagande.....	25
Graden av frikoppling.....	30
Motionerna.....	30
Utskottets ställningstagande.....	31
Nationellt kuvert.....	32
Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet.....	34
Tvårvillkor, genomförandetidpunkt och övriga frågor.....	36
Produktionsmedelsskatter inom jordbruket.....	37
Reservationer.....	41
1. Utbetalning av stöd utbetalade i euro, punkt 1 (m, fp, kd).....	41
2. Tidpunkt för utbetalning av stöd, punkt 2 (m, fp, kd, c).....	41
3. Avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 3 (fp).....	42
4. Konkurrensvillkor, punkt 4 (m).....	42
5. Konkurrensvillkor, punkt 4 (fp).....	43
6. Konkurrensvillkor, punkt 4 (kd, c).....	44
7. Konsumentperspektiv, punkt 5 (fp).....	44
8. Exportsubventioner för djurtransporter, punkt 6 (fp).....	45
9. Produktionsstöd till stärkelsepotatis, punkt 7 (m, kd, c).....	46
10. Frikoppling av utsädesstöd, punkt 8 (m, kd, c).....	46
11. Plantskoleproduktion m.m., punkt 9 (kd).....	47
12. Tidpunkt för fördelning av stödrättigheter, punkt 10 (m, fp).....	47
13. Övergångsregler för slakt inom nötköttsområdet, punkt 11 (m, kd, c).....	48
14. Fördelning av stödrättigheter, punkt 12 (fp).....	48
15. Fördelning av stödrättigheter, punkt 12 (kd, c).....	49
16. Nationell reserv, punkt 14 (m, fp, kd, c).....	49
17. Justering av ersättningsbelopp för åkermark, punkt 15 (m, kd, c).....	50

18. Frikoppling inom nötköttsproduktion, punkt 16 (kd, c).....	50
19. Frikoppling av tackbidrag, punkt 17 (kd).....	51
20. Nationellt kuvert, punkt 18 (m, kd, c).....	51
21. Nationellt kuvert, punkt 18 (fp).....	52
22. Finansiering av kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder m.m., punkt 19 (kd).....	52
23. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (m).....	53
24. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (fp).....	53
25. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (kd).....	54
26. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (c).....	55
27. Hävdkrav på naturbetesmarker, punkt 21 (m).....	55
28. Tvärvillkor, punkt 22 (m, kd, c).....	56
29. Produktionsmedelsskatter inom jordbruket, punkt 23 (m, kd, c).....	57
30. Skattelättnader vid inblandning av förnybara drivmedel, punkt 24 (fp).....	57
Särskilda yttranden.....	59
1. Avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 3 (fp).....	59
2. Stöd rättigheternas skattekonsekvenser, punkt 13 (m).....	59
3. Nationell reserv, punkt 14 (m).....	59
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	61
Skrivelsen.....	61
Följd motioner.....	61

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utbetalning av stöd utbetalade i euro

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 8, 2003/04:MJ58 yrkande 13 och 2003/04:MJ59 yrkande 7.

Reservation 1 (m, fp, kd)

2. Tidpunkt för utbetalning av stöd

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 9 och 2003/04:MJ58 yrkande 12.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. Avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ59 yrkandena 1 och 6.

Reservation 3 (fp)

4. Konkurrensvillkor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 12, 2003/04:MJ56 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:MJ59 yrkande 2.

Reservation 4 (m)

Reservation 5 (fp)

Reservation 6 (kd, c)

5. Konsumentperspektiv

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ59 yrkande 4.

Reservation 7 (fp)

6. Exportsubventioner för djurtransporter

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ59 yrkande 3.

Reservation 8 (fp)

7. Produktionsstöd till stärkelsepotatis

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 4, 2003/04:MJ56 yrkande 3 och 2003/04:MJ58 yrkande 6.

Reservation 9 (m, kd, c)

8. Frikoppling av utsädesstöd

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkandena 6 och 8, 2003/04:MJ57 och 2003/04:MJ58 yrkande 5.

Reservation 10 (m, kd, c)

9. Plantskoleproduktion m.m.

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ58 yrkandena 15 och 16.

Reservation 11 (kd)

10. Tidpunkt för fördelning av stödrättigheter

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ55 yrkande 1.

Reservation 12 (m, fp)

11. Övergångsregler för slakt inom nötköttsområdet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 2 och 2003/04:MJ58 yrkande 17.

Reservation 13 (m, kd, c)

12. Fördelning av stödrättigheter

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkande 5, 2003/04:MJ58 yrkande 1 och 2003/04:MJ59 yrkande 5.

Reservation 14 (fp)

Reservation 15 (kd, c)

13. Stödrättigheternas skattekonsekvenser

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ58 yrkande 14.

14. Nationell reserv

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 5, 2003/04:MJ56 yrkande 7, 2003/04:MJ58 yrkande 9 och 2003/04:MJ59 yrkande 10.

Reservation 16 (m, fp, kd, c)

15. Justering av ersättningsbelopp för åkermark

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkande 4 och 2003/04:MJ58 yrkande 2.

Reservation 17 (m, kd, c)

16. Frikoppling inom nötköttsproduktion

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ58 yrkande 3.

Reservation 18 (kd, c)

17. Frikoppling av tackbidrag

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ58 yrkande 4.

Reservation 19 (kd)

18. Nationellt kuvert

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 6, 2003/04:MJ58 yrkande 7 och 2003/04:MJ59 yrkande 9.

Reservation 20 (m, kd, c)

Reservation 21 (fp)

19. Finansiering av kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder m.m.

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ58 yrkande 8.

Reservation 22 (kd)

20. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkandena 10 och 11, 2003/04:MJ56 yrkandena 9 och 10, 2003/04:MJ58 yrkandena 10 och 19 samt 2003/04:MJ59 yrkande 8.

Reservation 23 (m)

Reservation 24 (fp)

Reservation 25 (kd)

Reservation 26 (c)

21. Hävdkrav på naturbetesmarker

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ55 yrkande 3.

Reservation 27 (m)

22. Tvärvillkor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 7 och 2003/04:MJ58 yrkande 11.

Reservation 28 (m, kd, c)

23. Produktionsmedelsskatter inom jordbruket

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ54, 2003/04:MJ56 yrkande 11 och 2003/04:MJ58 yrkande 18.

Reservation 29 (m, kd, c)

24. Skattelättnader vid inblandning av förnybara drivmedel

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ59 yrkande 11.

Reservation 30 (fp)

25. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2003/04:137 till handlingarna.

Stockholm den 1 juni 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s), Anita Brodén (fp), Björn von der Esch (kd), Sven-Erik Sjöstrand (v) och Gunnar Goude (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet har i detta ärende uppvaktats av representanter för Lantbrukarnas riksförbund (LRF) samt mottagit skrivelser från Gröna Näringens Riksorganisation och Skogsmaskinföretagarna ek. för.

Bakgrund

Den 10 juli 2002 presenterade EG-kommissionen ett meddelande med förslag om reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Meddelandet var en uppföljning av den reform som beslutades våren 1999 i Agenda 2000-förhandlingarna. Med utgångspunkt i de diskussioner kring meddelandet som pågick under hösten år 2002 och beslutet i oktober 2002 av Europeiska rådet om ett tak för utgifterna för jordbrukspolitiken, lade kommissionen fram formella lagförslag i januari 2003. Förhandlingarna om förslagen pågick under våren, och den 26 juni 2003 kunde jordbruksministrarna nå en politisk överenskommelse. Beslutet om reform fattades den 29 september 2003, rådets förordning (EG) nr 1782/2003.

Statsrådet och chefen för Jordbruksdepartementet Ann-Christin Nykvist beslutade den 10 oktober 2003 att tillsätta en särskild interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att utreda hur Sverige skall genomföra EU:s beslut år 2003 om en reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Arbetsgruppen fick i uppdrag att utifrån de övergripande nationella utgångspunkter och mål som finns analysera och diskutera olika möjliga lösningar och val av åtgärder vid genomförandet av det jordbrukspolitiska beslutet. Arbetsgruppen skulle vidare föreslå det alternativ till kombination av åtgärder som enligt analysen är det mest resurseffektiva och som bäst ligger i linje med övergripande svenska mål.

Arbetsgruppen skulle också belysa konsekvenserna av att införa utbetalning av stöd inom jordbruket i euro.

Chefen för Jordbruksdepartementet förordnade den 5 november 2003 också en parlamentarisk kontaktgrupp och en referensgrupp med representanter för berörda intresseorganisationer. Under arbetets gång har de båda grupperna vid ett antal möten getts möjlighet att ge sin syn på arbetet. Härutöver har vid två tillfällen hearingar anordnats med ett brett deltagande av berörda organisationer m.fl.

Arbetsgruppens arbete resulterade i departementspromemorian (Ds 2004:9) Genomförande av EU:s jordbruksreform i Sverige som presenterades den 17 februari 2004. Departementspromemorian har remissbehandlats, och därutöver hölls en hearing den 3 mars 2004.

Skrivelsen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sina överväganden vad gäller tillämpningen av EU:s nya jordbrukspolitik i de delar där det ankommer på det enskilda medlemslandet att ta ställning till olika alternativ som medges inom ramen för beslutet. Övervägandena skall ligga till grund för den skrivelse med förslag till tillämpning som skall överlämnas till EG-kommissionen senast den 1 augusti 2004. Regeringens ställningstaganden innebär att införandet av ett frikopplat gårdsstöd bör ske enligt en s.k. blandmodell. Modellen innebär i huvudsak en regionalisering av nuvarande stöd där all åkermark inom en region erhåller samma grundstöd per hektar men där viss del av stöden inom främst animaliesektorn förblir gårdskopplade. Stödnivån till naturbetesmark föreslås vara enhetlig i hela landet och lika med stödnivån i region 5. Övergångsvis bör en koppling av handjursbidragen till produktionen behållas. Ett s.k. nationellt kuvert bör utnyttjas för vissa offensiva satsningar för främjandet av svenska kvalitetsprodukter. Frågan om ytterligare användning av nationellt kuvert får prövas då erfarenhet vunnits av den reformerade politiken och då omfattningen av kommande miljö- och landsbygdsutvecklingsprogram blir klarlagt. Nuvarande miljö- och landsbygdsprogram förstärks under resterande del av programperioden genom att medel tillförs dels genom s.k. modulering, dels genom återföring av skatten på handelsgödsel. De ytterligare resurserna används för att gynna den grovfoderbaserade animalieproduktionen genom en förstärkning av kompensationsbidraget i mindre gynnade områden och en höjning av miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar samt genom införande av en miljöersättning till vallodling i övriga delar av landet. Dessutom satsas medel på stöd till investeringar inom djurvälståndsområdet och småskalig livsmedelsproduktion. Den nya jordbrukspolitikerna bör tillämpas fr.o.m. år 2005.

Utskottets överväganden

Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om utbetalning av stöd i euro (m, fp, kd) och om utbetalning av stöd under rätt kalenderår (m, kd).

Jämför reservationerna 1 (m, fp, kd) och 2 (m, fp, kd, c).

Skrivelsen

I juni 2003 kom EU:s jordbruksministrar överens om en reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Överenskommelsen innebär två principiellt viktiga förändringar av den gemensamma jordbrukspolitiken. Den ena förändringen består i att de nuvarande direktstöden till jordbrukaren omvandlas till ett inkomststöd, det nya frikopplade gårdsstödet. Stödet utgår till jordbrukaren oberoende av produktionens inriktning eller omfattning. Villkoret för att stödet skall betalas ut är att de s.k. tvärvillkoren uppfylls.

Den andra principiellt viktiga förändringen är att medlemsstaterna ges större inflytande över hur jordbrukspolitiken skall utformas i det egna landet. Det ökade inflytandet innebär att medlemsstaterna kan välja om hela stödet skall utgå till jordbrukaren frikopplat från produktionen eller om, för en eller flera sektorer, en del av stödet skall villkoras med att en produktion upprätthålls. Medlemsstaterna kan även välja att regionalisera stöden, dvs. fördela ut stöden lika på all mark i en region samt att avsätta upp till 10 % av de nya frikopplade gårdsstöden för att stödja särskilda typer av jordbruk som är viktiga för att skydda och förbättra miljön eller för att förbättra kvaliteten och saluföringen av jordbruksprodukter genom det s.k. nationella kuvertet.

Den politiska överenskommelsen innebär dessutom att direktstöden, genom s.k. modulering, fr.o.m. år 2005 kommer att dras ned successivt med 3 % för att år 2007 dras ned med 5 %. De medel som därigenom frigörs kan användas till att förstärka medlemsländernas miljö- och landsbygdsprogram men flexibiliteten i beslutet medger även att de modulerade medlen kan ersätta en del av den nationella medfinansieringen i ländernas miljö- och landsbygdsprogram.

Motionerna

Enligt motionerna MJ55 (m) yrkande 8, MJ58 (kd) yrkande 13 och MJ59 (fp) yrkande 7 bör den jordbrukare som så önskar kunna få stöden utbetalade i euro. I motionerna MJ55 (m) yrkande 9 och MJ58 (kd) yrkande 12 anförs i fråga om utbetalning av stöd under rätt kalenderår att regeringen ofta har använt tidpunkten för utbetalning av EU-stöden som budgetregulator. Om det

har funnit risk att utgiftstaken spräcks har utbetalningarna skjutits över årsskiftet. Det har hänt att två års stöd har betalats under samma kalenderår. Detta är inte ett acceptabelt förfarande.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen redovisas att EG-kommissionens utgångspunkt för förslaget till reform av jordbrukspolitiken var den strategi om hållbar utveckling som Europeiska rådet enades om i Göteborg våren 2001. Övergripande mål med reformen var att stärka konkurrenskraften i europeiskt jordbruk. Stöd frikopplade från produktionen i kombination med minskat behov av interventionsåtgärder innebär ett mer konsument- och marknadsorienterat jordbruk. Dessutom innebär stöd till producenten i stället för till produktionen mer effektiva inkomststöd. En viktig faktor var även att EU:s förhandlingsposition i jordbruksförhandlingarna inom WTO förstärks när stöden frikopplas från produktionen eftersom de då kategoriseras som icke handelsstörande stöd. Modulering, dvs. överföring av pengar från den traditionella jordbrukspolitiken till miljö- och landsbygdsutveckling, föreslogs för att uppnå målsättningen om ett hållbart jordbruk på ett bättre sätt. Detsamma gäller införandet av tvärvillkor, dvs. krav på uppfyllande av lagstiftning inom folkhälsa, djurhälsa, växtskydd, miljö- och djurskydd för att få de frikopplade stöden.

Som anförs i skrivelsen ligger reformen i linje med den svenska riksdagens syn på i vilken riktning som den gemensamma jordbrukspolitiken bör förändras och bör ses som ett framsteg. Utskottet instämmer i att det genom reformen tas ett steg mot att begränsa en kostsam överproduktion. Frikoppling av produktionsstöden innebär större frihet för lantbrukarna att producera det konsumenterna efterfrågar och innebär därmed ett mer konsumentanpassat utbud samt mindre handelsstörningar, vilket gynnar handeln med livsmedel. Det är särskilt viktigt för u-länderna som sedan länge kritiserat EU:s jordbrukspolitik för dess negativa påverkan på u-ländernas produktion och handel med livsmedel. Moduleringen innebär att stöden riktas till miljö- och landsbygdsutveckling. Beslutet innebär att det skall finnas ett tak för budgetkostnaderna. Fortfarande står den gemensamma jordbrukspolitiken för ungefär halva EU:s budget. Sverige kommer även fortsättningsvis att driva att EU skall minska och avveckla handelsstörande stöd.

Som tidigare har redovisats beslutade statsrådet och chefen för Jordbruksdepartementet Ann-Christin Nykvist den 10 oktober 2003 att tillsätta en särskild interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att utreda hur Sverige skall genomföra EU:s beslut år 2003 om en reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Arbetsgruppen skulle också belysa konsekvenserna av att införa utbetalning av stöd inom jordbruket i euro. Arbetsgruppen konstaterade i departementspromemorian (Ds 2004:9) Genomförandet av EU:s jordbruksreform i Sverige (s. 263) att en samhällsekonomisk vinst av gårdsstöd i euro inte torde föreligga. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna MJ55 (m) yrkande 8, MJ58 (kd) yrkande 13 och MJ59 (fp) yrkande 7.

När det gäller frågan om tidpunkt för utbetalning av EU-stöden har regeringen i 2004 års vårproposition (prop. 2003/04:100 s. 142) redovisat exempel på engångshändelser som påverkat de takbegränsade utgifterna under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Utbetalningen av arealersättning har senarelagts från år 2000 till år 2001 och tidigarelagts från år 2002 till år 2001 och från år 2003 till år 2002. I vårpropositionen redovisas (s. 130) att utgifterna för utgiftsområde 23 beräknas bli lägre jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten eftersom regeringen har för avsikt att besluta om utgiftsbegränsningar. De anslag som kommer att beröras finansierar stöd till jordbrukare både vad gäller direktbidrag och ersättningar inom miljö- och landsbygdsprogrammet. Utgiftsbegränsningarna innebär att utbetalningen av vissa stöd kommer att senareläggas från planerad utbetalning i slutet av år 2004 till början av år 2005.

Utskottet instämmer i vad motionärerna i motionerna MJ55 (m) yrkande 9 och MJ58 (kd) yrkande 12 anför om vikten av att de olika EU-stöden betalas ut så tidigt som möjligt under året. Som tidigare har redovisats (bet. 2003/04: M J U 2 s. 12) har de större variationerna i utgiftsutvecklingen förorsakats av olika val av tidpunkt för utbetalning av arealstöden och motsvaras således inte av några faktiska förändringar i verksamheten. Utskottet vill (jfr bet. 2002/03:MJU2 s. 34) framhålla vikten av att de lantbrukare som uppbär arealersättning eller djurbidrag m.m. kan förutse utbetalningstillfällena för att på så vis närmare kunna planera sin verksamhet. Bestämmelserna inom EU som reglerar utbetalningsperioden för arealersättningar anger att i princip hela utbetalningen skall ske under perioden den 16 november– den 31 januari för att full täckning skall medges av EU. Utbetalningen av djurbidrag för am- och dikor, handjur av nötkreatur, tackor samt slaktbidrag sker vid två tillfällen. I december betalas ett förskott av bidraget ut på grundval av uppgifterna från de tre senaste kvartalen under bidragsåret, vilket är detsamma som kalenderåret. Slutbetalning av dessa bidrag och extensifieringsbidraget utbetalas i april året därpå. Enligt EU-reglerna skall i princip alla dessa bidrag vara utbetalda före juni månad för att Sverige skall erhålla full täckning. Utskottet vill framhålla att med dessa bestämmelser och den praxis för utbetalning av de olika stöden som finns anser utskottet att lantbrukarnas behov av fasta rutiner för utbetalningarna bör kunna tillgodoses. Mot bakgrund härav anser utskottet att motionerna inte bör föranleda något riksdagsuttalande. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

Utvecklingen inom jordbruket och livsmedelssektorn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om avreglering (fp), konkurrenssituationen för svensk livsmedelsproduktion (m, fp, c), djurtransporter (fp) och ett ökat konsumentperspektiv (fp) med hänvisning till skrivelsen och till pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 3 (fp), 4 (m), 5 (fp), 6 (kd, c), 7 (fp) och 8 (fp).

Skrivelsen

Sedan överenskommelsen om jordbruksreformen nåddes i ministerrådet i juni 2003 har arbetet med ytterligare reformer inom EU fortsatt. Utöver dessa pågående reformdiskussioner innebär junibeslutet att stöden till jordbruket i EU-15 skall dras ned om prognoser visar på ett överskridande av det utgiftstak som EU:s stats- och regeringschefer beslutat om för pelare 1, den traditionella jordbrukspolitiken, t.o.m. år 2013, s.k. finansiell disciplin. Beräkningar visar att taket kommer att nås redan år 2007.

Strukturrationaliseringen i svenskt jordbruk har pågått i en relativt jämn takt under hela efterkrigstiden. Under perioder har utvecklingen bromsats upp för att därefter skjuta fart igen. Åkerarealen har minskat successivt, efter EU-inträdet har dock nedgångstakten bromsats upp. Antalet jordbruk har minskat och de företag som har blivit kvar har blivit större, både i fråga om areal och om besättningsstorlek. Produktiviteten har ökat kontinuerligt genom investeringar i maskiner och byggnader för mer rationell produktion, mer högavkastande djur- och växtmaterial samt genom kompetensutveckling.

Den ekonomiska betydelsen av jordbrukets primärproduktion har i relativa termer stadigt minskat sedan industrialismens genombrott och därefter med framväxten av den moderna tjänstesektorn. Jordbrukets bidrag till BNP var 0,6 % år 2002 jämfört med 1,8 % år 1980 och 6,3 % år 1950. Jordbrukets förädlingsvärde i Sverige uppgick år 2002 till 13 miljarder kronor; i förädlingsvärdet ingår de produktrelaterade direktstöden. I EU-15 var år 2002 jordbrukets bidrag till BNP 1,7 %. Även sysselsättningen i jordbruksnäringen har minskat kraftigt.

Jordbruket producerar, förutom livsmedel, positiva externa effekter som ett öppet landskap och en biologisk mångfald, s.k. kollektiva nyttigheter. Produktionen av de kollektiva nyttigheterna kan bli för liten ur samhällets perspektiv och då finns det behov av samhällets ingripanden. De kollektiva nyttigheterna som är förknippade med odlingslandskapet har dock inte historiskt sett utvecklats genom sådana ingripanden utan har producerats som en biprodukt av livsmedelsproduktionen. Kulturlandskapet är ett resultat av tidigare generationers sätt att bruka marken. I dag är emellertid kopplingen mellan en effektiv livsmedelsproduktion och tillhandahållandet av kollektiva nyttigheter svagare.

Samhällets efterfrågan på öppna landskap och biologisk mångfald har kommit till uttryck dels genom statligt finansierade ersättningsprogram i olika former till sektorn, dels i ett av de nationella miljö kvalitetsmålen som riksdagen antog år 1999 och beslut på EU-nivå. Det övergripande målet för det miljöpolitiska arbetet i Sverige är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Riksdagen har fattat beslut om 15 nationella miljö kvalitetsmål samt delmål och åtgärdsstrategier. Flera mål berör jordbruket.

Dagligvaruhandeln i Sverige kännetecknas av en stark koncentration och domineras av tre block med integrerad parti- och detaljhandel. Det finns även ett antal expanderande kedjor och butiker fristående från de större blocken. På senare tid har branschen internationaliserats, så även de stora svenska blocken. Utländska kedjor etablerar sig i Sverige. Kedjornas sortimentsstyrning och centralisering av inköp minskar möjligheterna att leverera direkt till butik.

För livsmedelsindustrin innebär förändringarna i dagligvaruhandeln på frestningar, en maktförskjutning från förädlingsledet till detaljistledet. Centraliseringen av inköp ställer krav på storlek på leverantörerna, vilket innebär att medelstora företag med regional förankring kan få det svårt. Småföretagen, t.ex. lokala bagerier, har bättre chanser. Den traditionella organisationsformen har inriktat sig på stora volymer till låga kostnader. Det pågår emellertid förändringsarbete i många företag, anpassningen till ett starkare konkurrenstryck har fått ett relativt snabbt genomslag på val av affärsstrategi. Till exempel sker en utveckling mot mer individualiserade villkor, där enskilda lantbrukares ersättning påverkas av bl.a. levererad volym, kvalitet och transportavstånd.

Trenden mot ökad konsumtion av mer förädlade produkter fortsätter och syns bl.a. i att försäljningen av djupfrysta, framför allt förädlade, livsmedel ökar i en snabbare takt än livsmedelsförsäljningen som helhet. Utvecklingen i detaljhandeln mot ökad centralisering, sortimentsstyrning och utveckling av egna varumärken har gjort det svårare för småskaliga, lokala producenter att sälja sina produkter i dagligvaruhandeln. Småskaliga livsmedelsproducenter upplever ändå efterfrågan som mycket god. Försäljningen sker genom gårdsbutiker, marknader eller till restauranger. Marknaden för ekologiska livsmedel har också ökat kraftigt. Konsumenterna upplever den mat som man känner igen eller kan härleda till lokala producenter som mera säker. Ursprung är en viktig komponent för många konsumenter.

Motionerna

I fråga om vikten av förbättrad konkurrenssituation för svensk livsmedelsproduktion anförs i motion MJ55 (m) yrkande 12 att sänkt dieselskatt är en nödvändighet, men ytterligare åtgärder måste genomföras. Skatterna på växtnäring och växtskydd bör slopas. De svenska särreglerna för djurhållning och tillämpningen av miljölagar är också till stor nackdel för svensk produktion. Miljö- och djurhållningsregler måste därför harmoniseras i EU. Vi bör inte som enda land gå före med hårdare krav.

I och med jordbruksreformen är det enligt kommittémotion MJ56 (c) yrkande 1 än mer angeläget att jordbrukets s.k. ryggsäck lyfts av. Reformen sätter enligt yrkande 2 ytterligare fokus på att det svenska jordbrukets och livsmedelssektorns konkurrenskraft måste stärkas. Det finns ett tydligt samband mellan svensk livsmedelsproduktion och inhemsk livsmedelsförädling och därmed arbetstillfällen.

Enligt kommittémotion MJ59 (fp) yrkande 1 bör EU:s jordbrukspolitik avregleras i snabbare takt. Den förändring som nu genomförs tillgodoser inte motionärernas krav på en radikalt förändrad europeisk jordbrukspolitik i riktning mot mindre subventioner och avskaffade handelshinder. I motionens yrkande 2 framhålls vikten av långsiktiga spelregler, tydliga och effektiva regelverk samt bättre konkurrensvillkor för jordbruksnäringens företag. Det är viktigt att inom gemenskapen göra långtgående förändringar av den gemensamma jordbrukspolitiken. I fråga om borttagande av EU:s exportsubventioner för djurtransporter anförs i yrkande 3 att frågan om djurtransporter inom EU i de senaste förhandlingarna på grund av stor oenighet fick skjutas upp till nästa ordförandeskap. I fråga om behovet av ett ökat konsumentperspektiv på en konkurrensutsatt marknad anförs i motionens yrkande 4 att prisbildningen tillsammans med djurhållning, miljö och etik får avgöra konsumentens val. För att kunna välja krävs tydlig märkning. Sverige bör verka för att påverka fler länder att ansluta sig till striktare regler vad gäller djurtransporter. Om behovet av en förenkling av byråkratin gällande jordbrukspolitiken anförs i motionens yrkande 6 att det administrativa regelverket sedan EU-inträdet har varit en belastning såväl för Sverige som för den enskilde lantbrukaren. En målsättning och plan på ett förenklat regelverk och förenklad byråkrati bör upprättas.

Utskottets ställningstagande

Avreglering

När det gäller frågan om avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken vill utskottet erinra om att riksdagen har godkänt de riktlinjer regeringen presenterat i propositionen Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241, jfr bet. 2003/04:MJU10). Riktlinjerna innebär att jordbruks- och livsmedelsproduktionen skall främjas genom en reform av jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU med särskilt avseende på successivt borttagande av EG:s marknadsordningar och på en avveckling av gränsskyddet med hänsyn till internationella åtaganden. Utskottet uttalade bl.a. att en gemensam politik på jordbruks- och livsmedelsområdet innebär bl.a. en prövning av på vilken nivå den gemensamma politiken skall beslutas, vilka områden som skall vara harmoniserade och möjligheterna att förenkla regelverket.

Som anförs i skrivelsen kan den beslutade reformen som sådan väntas öppna diskussioner om den framtida jordbrukspolitiken. Den ger medlemsstaterna möjlighet att välja olika inriktningar, vilket kan leda till en debatt om i

vilken utsträckning som jordbrukspolitiken skall betalas över den gemensamma EU-budgeten. Frågan är också hur långsiktig den beslutade reformen är. Genom frikopplingen av produktionsstöden kommer jordbruksproduktionen i varierande takt att ställas om på ett sätt så att det frikopplade gårdsstödet på sikt inte inkluderas i produktionskalkylerna. Utskottet instämmer i att detta medför att reformbeslutet kan ses som ett första steg till en mer genomgripande avreglering av jordbrukspolitiken.

I skrivelsen redovisas att utgångspunkterna för genomförande av en reformerad jordbrukspolitik finns angivna i statsmakternas beslut och uttalanden vad gäller bl.a. administrativa förenklingar såväl för lantbrukarna som för myndigheter.

Det anförda bör i allt väsentligt tillgodose syftet med motion MJ59 (fp) yrkandena 1 och 6. Motionen bör i berörda delar lämnas utan vidare åtgärd.

Konkurrensvillkor

Som anføres i skrivelsen är de två vanligaste måtten på inkomst i jordbruket jordbrukshushållets totala inkomster och sektorsinkomsten. För jordbrukshushållet har, sett över en längre tid, andelen inkomst av tjänst ökat och är nu den viktigaste inkomstkällan. I genomsnitt kommer enbart ca 30 % av den totala inkomsten från inkomst av näringsverksamhet. Heltidsföretagen, dvs. cirka en tredjedel av samtliga företag, svarar för mer än 80 % av jordbrukets intäkter.

Sektorsinkomsten, värdet av jordbruksproduktionen i löpande priser, minskade i Sverige med ca 5 % mellan åren 1990 och 2002. År 1990 var värdet av jordbruksproduktionen ca 40 miljarder kronor och år 2002 ca 38 miljarder kronor. Eftersom antalet sysselsatta i jordbruket under denna period minskat betydligt mer har värdet per sysselsatt ökat betydligt.

Producentpriserna på jordbruksprodukter har mellan åren 1995 och 2002 sjunkit med 17 % i reala priser. Prisutvecklingen har varit ungefär densamma i samtliga 15 EU-länder och är delvis ett resultat av reformer där prisstöd ersatts med budgetfinansierade direktstöd. Priserna på jordbrukets produktionsmedel har däremot ökat mer i Sverige än i övriga EU-länder. I Sverige har priserna ökat med 6 % jämfört med en genomsnittlig prissänkning i EU på ca 6 %. Förklaringen till ökningen är till stor del ökade priser på drivmedel och eldningsolja. Priset på olika former av tjänster har också ökat under perioden. Vid en analys av utvecklingen av producentpriser respektive priserna på produktionsmedlen i förhållandet till varandra kan konstateras att detta har försämrats i samtliga EU-länder under perioden. Endast i Storbritannien och i Irland har förhållandet försämrats mer än i Sverige. Den reala inkomsten per sysselsatt i jordbruket, ett resultatmått enligt sektorskalkylen, har däremot utvecklats gynnsamt i Sverige. Enligt preliminära beräkningar hade inkomsten ökat med knappt 21 % mellan åren 1995 och 2002. Endast i Portugal (+30,8 %) och Finland (+23,4 %) har inkomsterna utvecklats mer gynnsamt.

Fortsatt strukturutveckling och ökade direktstöd ger således totalt sett ett gynnsamt utfall för Sverige, vilket också har visat sig i stigande mark- och arrendepriiser.

När det gäller konkurrenssituationen för svenskt jordbruk och livsmedelsproduktion vill utskottet hänvisa till (jfr bet. 2003/04:SkU24 s. 23) att riksdagen vid budgetbehandlingen för år 2004 har godtagit regeringens förslag om en fortsatt grön skatteväxling som innebär höjda skatter på bränslen, el och bekämpningsmedel. Jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna kompenseras genom en höjning av koldioxidskattelättnaden. Regeringen har vidare aviserat sin avsikt att inför kommande skatteväxlingar se över i vilken form kompensation skall ske för höjningen av skatten på diesel avseende jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner. Riksdagen avslog i samband med budgetbehandlingen oppositionens krav på bl.a. sänkta skatter på bränslen, el och slopade skatter på handelsgödsel och bekämpningsmedel. Flera av de frågor som tas upp i motionerna om jordbrukets konkurrensvillkor omfattas av pågående eller just avslutade utredningar. Skattnedsättningskommittén (Fi 2001:09) har sett över utformningen av nedsättningssystemet för bl.a. jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna. Översynen har omfattat beskattningen av såväl bränslen som el. Konsekvenserna för de berörda verksamheterna när det gäller bl.a. deras konkurrenskraft har analyserats. Utredningen avlämnade i april 2003 betänkandet Svåra skatter! (SOU 2003:38). Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Beskattningen av dieselolja för jordbrukets arbetsmaskiner har med förtur setts över av Vägtrafikskatteutredningen (Fi 2001:08). Utredningen har i en promemoria i februari 2002 i ett preliminärt ställningstagande ansett att om dieseloljebeskattningen för arbetsmaskiner skall sänkas bör det ske till den s.k. uppvärmningsnivån, vilket skulle motsvara sänkt skatt med 62 öre per liter. Det slutliga ställningstagandet i frågan tas när utredningen utrett de grundläggande principerna för trafikbeskattningen. Utredningen beräknas avsluta sitt arbete den 31 maj 2004.

Den s.k. HOBS-utredningen (Fi 2001:12) har utvärderat skatterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel. I betänkandet Skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel? (SOU 2003:9) föreslår utredningen att skatten på handelsgödsel skall vara kvar och att skattesatserna behålls oförändrade. För att minska riskerna med användningen av bekämpningsmedel föreslås att uttaget av en skatt differentieras efter medlets farlighet för hälsa och miljö. I avvaktan på ett sådant system föreslås en höjning av skatten med 5 kr till 25 kr. I samband med budgetpropositionen för 2004 beslutade riksdagen att skatten på bekämpningsmedel skulle höjas till 30 kr fr.o.m. den 1 januari 2004. I övriga delar bereds betänkandet vidare i Regeringskansliet. Riksdagen har beslutat om en återföring av skatten på bekämpningsmedel och handelsgödsel till jordbruksnäringen. Uppburen skatt på bekämpningsmedel och kväve i handelsgödsel återförs till jordbruket via ett särskilt anslag. För skatten på el gäller som huvudregel att återbetalningen sker på årsbasis, med möjlighet för företaget med förbrukning i större omfattning att få återbetalning kvartalsvis.

Vad gäller återbetalning av elskatt finns det en administrativ gräns som innebär att endast den del av skattebeloppet som överstiger 1 000 kr per år betalas tillbaka. Skatteutskottet anförde våren 2004 att de regler som nu gäller för nedsättning av skatterna på eldningsolja och el har utformats med industrin som förebild, och återbetalningsreglerna har med de anpassningar som krävs på grund av de annorlunda förutsättningarna en liknande utformning. Skatteutskottet var våren 2004 inte berett att tillstyrka att dessa regler nu ändras.

Stödets andel av intäkterna skiljer sig enligt den nu aktuella skrivelsen mellan olika delar av landet. I Norrland är andelen stöd ca 35 %, i slättbygderna i Syd- och Mellansverige ca 15 %. Av de totala intäkterna i jordbruket hänför sig ca 10 % till Norrland och ca 55 % till slättbygderna i Syd- och Mellansverige.

Som anføres i skrivelsen har direktersättningarna blivit allt viktigare för jordbrukets intäkter. Trots detta skiljer sig lönsamheten mellan relativt jämförbara företag markant. En undersökning gjord av LRF Konsult omfattande ca 600 mjölkföretag i slättbygd år 2002 visar t.ex. att produktionsresultat före lönekostnader och avskrivningar på gårdar med relativt likvärdiga förutsättningar kan skilja sig så mycket som nära 1,70 kr per kilo levererad mjölk mellan de 25 % som har bäst lönsamhet och de 25 % som har sämst lönsamhet. Detta tyder bl.a. på att företagarens skicklighet har stor betydelse för lönsamheten i det enskilda företaget. Som anføres i skrivelsen är en naturlig fråga att ställa i sammanhanget hur stöden till jordbruket påverkar företaget; sannolikt minskar det incitamentet att försöka påverka produktionseffektiviteten. Utskottet instämmer i att en avveckling av stöden med stor sannolikhet skulle innebära att företagen med sämst lönsamhet omedelbart avvecklar verksamheten eller förändrar den kraftfullt. Stöd frikopplade från produktionen verkar i samma riktning.

Utskottet föreslår med det anförda och i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår att motionerna MJ55 yrkande 12, MJ56 yrkandena 1 och 2 och MJ59 yrkande 2 avstyrks.

Som anføres i skrivelsen ställer samhället krav på att produktionen inte ger upphov till negativa konsekvenser för miljön, att produktionen sker under former som innebär en hög standard på djurskyddet och på ett sätt som ger säkra livsmedel. På vissa områden är EU-lagstiftningen totalharmoniserad, dvs. det är inte tillåtet för ett land att ha vare sig strängare eller mer liberala regler. Som anføres i skrivelsen går utvecklingen mot ökad harmonisering på ett flertal områden och därmed mot en mer likställd konkurrenssituation. På smittskydds- och djurskyddsområdena ligger Sverige dock fortfarande i regel långt före omvärlden.

I Sverige finns såväl hos allmänhet som hos producenter ett stort intresse av att hålla en hög nivå på djur- och smittskydd. Det finns en väl etablerad uppfattning om djurs värde och värdet av hög livsmedelssäkerhet och därigenom vikten av fungerande djur- och smittskydd. I den svenska djurskyddslagstiftningen med följdföreskrifter anges bl.a. att djur skall skyddas mot onödigt lidande och sjukdom och att djur skall hållas i en god djurmiljö på ett sätt som

främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Dessa bestämmelser går avsevärt längre än i andra länder både i och utanför EU. Lagstiftningen omfattar också alla djur som hålls av människor; flertalet andra länder reglerar endast vissa djurslag.

Som redovisas i skrivelsen består djurskyddslagstiftningen inom EU till största delen av minimiregler. Reglerna för djurtransporter är dock i stort sett harmoniserade liksom lagstiftningen beträffande djursjukdomar. I jämförelse med förhållandet i Sverige har strängare djurskyddsregler börjat antas relativt sent inom EU. Ett allt större intresse för dessa frågor banar emellertid väg för antagandet av utökade och skärpta regler. Den nya livsmedelsmyndigheten inom EU har förutom ansvar för livsmedlen som sådana även ansvar för foder, djurhälsa, smittskydd och djurskydd. Utskottet instämmer i att detta kan leda till att medvetenheten om dessa frågor och deras inbördes samband kommer att öka. Utvidgningen av EU kan dock komma att innebära att takten i arbetet med djurskyddsregler blir långsammare än tidigare. Anslutningsländerna har svårigheter att nå upp till gemenskapsnivån och flera av dem har fått övergångstider, t.ex. beträffande utformningen av burar till värphöns. Just nu pågår inom EU ett arbete i syfte att stärka djurskyddet, t.ex. beträffande djurtransporter och hållande av slaktkyckling.

Även livsmedelslagstiftningen i EU är i stort sett totalharmoniserad. Målet är att konsumenternas hälsa skall skyddas samtidigt som handeln underlättas. Sedan ett antal år pågår en omfattande översyn av regelverket. Som redovisas i skrivelsen betonas helhetssynen på livsmedelsfrågorna, vilket bl.a. tar sig uttryck i att foderlagstiftningen i den del som handlar om foder till livsmedelsproducerande djur räknas som en del av livsmedelslagstiftningen och att den nya gemensamma definitionen av livsmedel betraktar jordbruksprodukter som livsmedel redan direkt efter skörd och slakt. De bestämmelser som riktar sig till enskilda företag i den allmänna livsmedelslagstiftningen börjar gälla den 1 januari 2005. Särskilt relevanta för primärproducenter är de bestämmelser som anger att livsmedel respektive foder som inte är säkra inte får släppas ut på marknaden. Foder som inte är säkert får inte ges till livsmedelsproducerande djur. Ansvarsfrågan är förtydligad genom att det anges att alla livsmedels- och foderföretagare, även primärproducenter, är ansvariga för att se till att livsmedel och foder uppfyller kraven. Det finns också grundläggande krav på spårbarhet som i princip innebär att varje företag skall kunna spåra livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla andra ämnen som är avsedda eller kan antas ingå i ett livsmedel eller foder ett steg framåt och ett steg bakåt i livsmedelskedjan. Vid försäljning direkt till konsument är man inte skyldig att kunna redovisa till vilken konsument som en produkt har sålts.

Dagens konsumenter ställer enligt skrivelsen också stora krav på t.ex. djurskydd och miljöhänsyn. Undersökningar har visat att högt ställda sådana krav kan leda till att livsmedlen laddas med mervärden. Konsumenter säger sig t.ex. vara villiga att betala ett högre pris för kött som kommer från djur som fötts upp på ett för djuren bra sätt. Utskottet instämmer i att konsumenter

beroende på sin efterfrågan kan påverka produktionsmetoder som används inom livsmedelsproduktionen. En förutsättning är att konsumenternas möjlighet till medvetna val finns och att konsumenten på ett tydligt sätt kan förknippa produkten med de egenskaper man efterfrågar.

Som anförs i skrivelsen är många konsumenter utan tvekan intresserade av frågor som har koppling till produktionsförhållanden som djurhållning, miljö och etik. Alla är dock inte beredda att t.ex. betala ett högre pris för en produkt som står för högre etiska värden. Pris, smak, vana och ätkvalitet är viktiga motiv för de val som man gör och det kommer troligen att förbli så.

Mångfalden i efterfrågan och matbeteende hos de svenska konsumenterna skapar möjligheter för olika producenter att hitta ett produktsegment eller en försäljningsstrategi som lämpar sig för de egna produktionsvillkoren men innebär också för den som satsar på en mera anonym bulkvara hård konkurrens med livsmedel från andra länder. Det anförda torde i allt väsentligt tillgodose syftet med motion MJ59 (fp) yrkande 4. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Djurtransporter

Som utskottet tidigare har redovisat (bet. 2003/04:MJU14) har den inom EU grundläggande principen om fri rörlighet för varor och tjänster lett till att djurtransportområdet i det närmaste är totalt harmoniserat. Detta innebär i stor utsträckning att i stort sett samma regler gäller i alla medlemsländer och att det inte är möjligt för Sverige att ha nationella bestämmelser om skydd av djur under transport som avviker från EG-reglerna. Bestämmelserna gäller inom hela unionen, och Sverige kan inte förhindra utförsel av djur till andra medlemsstater. Under många år har det emellertid med jämna mellanrum uppdragats stora problem med djurtransporter på EU-nivå. Sverige har agerat starkt pådrivande för att förändringar skall komma till stånd. Detta gäller dels att reglerna måste skärpas, dels att medlemsstaterna måste förbättra sin tillsyn så att de regler som finns verkligen efterlevs. Efter starka påtryckningar från medlemsländerna och från allmänheten presenterade EG-kommissionen under sommaren 2003 det förslag till nya regler om djurtransporter som utlovats sedan flera år.

Kommissionen presenterade således i juli 2003 ett förslag till ny förordning om skydd av djur under transporter (KOM/11794/03). Enligt faktapromemoria 2003/04:FPM25 stöder Sverige kommissionens förslag i de delar som gäller tillsyn, utbildningskrav och information. Sverige instämmer dock inte i förslaget att djurtransporter får pågå hur länge som helst under förutsättning att djuren får vila tolv timmar i fordonen efter varje niotimmarssträcka. De föreslagna bestämmelserna om utrustning av fordon för långa transporter är inte tillräckligt långtgående för att möjliggöra vila ombord på fordonen. Kommissionens förslag har därför inte förutsättningar att undanröja djurskyddsproblemet i samband med långa transporter. Sverige anser att slaktdjur bör slaktas nära uppfödningstället och att långa transporter av slaktdjur därmed bör ersättas med transporter av kött.

Sverige ifrågasätter enligt faktapromemorian förordningens begränsning till att omfatta kommersiella transporter. Enligt svensk uppfattning är det viktigt att alla djurtransporter omfattas av grundläggande djurskyddskrav. Det är därför viktigt att närmare definiera vilka djurtransporter som skall omfattas. Vidare anser Sverige att det behöver klargöras att medlemsstaterna får ha nationella detaljbestämmelser om djurslag som inte omfattas av förordningens detaljbestämmelser.

Utskottet har erfarit att när förslaget behandlades vid ett möte i Jordbruks- och fiskerådet den 26–27 april 2004 konstaterade ordförandeskapet, efter intensiva konsultationer med medlemsländerna, att det saknades förutsättningar för att uppnå en överenskommelse om djurtransporterna. Frågan skjuts nu enligt Jordbruksdepartementets rapport den 4 maj 2004 på framtiden. Det är enligt rapporten oklart om det nederländska eller det luxemburgska ordförandeskapet avser att ta upp frågan.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att initiativ har tagits också på nationell nivå för att nå förbättringar på djurtransportområdet. I januari 2003 presenterade den s.k. Djurtransportutredningen betänkandet *Kännande varelser eller okänsliga varor?* (SOU 2003:6). Det finns en omfattande dokumentation som visar på stora problem vid framför allt transport av slakthästar, företrädesvis från Östeuropa till södra Europa. Italien importerar och slaktar åtskilliga gånger fler hästar än något annat EU-land. Utredningen bedömer att hästar är ett av de djurslag som far mest illa vid transporter, i synnerhet i samband med slaktt transporter. I betänkandet förs en rad olika förslag fram, bl.a. krav på förändringar i EG-bestämmelserna för skydd av djur under transport. Utskottet har inhämtat att regeringen har beaktat utredningens förslag vid framtagandet av svensk position inför förhandlingsarbetet om de nya EG-bestämmelserna.

EU beviljar exportbidrag till stöd vid export av vissa jordbruksvaror till tredjeland. Exportbidrag regleras genom rådets förordning (EG) nr 1254/1999. Exportbidrag utbetalas vid export av levande djur endast för nötkreatur. För de nötkreatur som exporteras betalas även slaktbidrag ut.

I en debatt i riksdagen den 27 november 2003 (svar på fråga nr 2003/04:301) konstaterade statsrådet Pagrotsky att jordbruksfrågorna utgör nyckelfrågor i WTO-handelsförhandlingarna. För att möta kraven från den s.k. G20-gruppen anser Sverige att EU borde visa större flexibilitet på jordbruksområdet och exempelvis gå med på att fasa ut exportstöden. Dessvärre, menade statsrådet i riksdagsdebatten, är vi alltför ensamma om den uppfattningen.

Utskottet har erfarit att EU i ett försök att stimulera de låsta förhandlingarna rörande frihandelsavtal i mitten av maj 2004 skickat ett brev till de 147 medlemsländerna i Världshandelsorganisationen WTO där unionen erbjudit sig att avveckla sina exportstöd inom jordbruket på villkor att USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland gjorde detsamma.

Enligt Djurtransportutredningen bidrar exportbidraget på ett direkt sätt till långa respektive onödiga djurtransporter, och utredningen förordar att exportbidragen för levande djur avskaffas helt. Det bör enligt utredningen också ges möjlighet för uppfödare att få ekonomiskt stöd för åtgärder för att förbättra djurskyddet på gårdarna i samband med transport till och från gårdarna. Utredningen anser dessutom att marknadsföringsstöd bör kunna beviljas för organisationer som inför märkningssystem för köttprodukter från djur som inte transporteras långt (SOU 2003:6, s. 465 f.). De förslag som utredningen presenterat är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet.

Som utskottet tidigare har redovisat (bet. 2001/02:MJU16) förordar Sverige inom EU och i internationella sammanhang ett förebyggande arbete och strategier för en god djurmiljö, god djurhälsa, gott djurskydd, uppfödningssystem som hindrar smittspridning och bra djurtransporter. Syftet är att främja säkra uppfödningssystem, livsmedel och en god folkhälsa. Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2001/02:MJU20) att Sverige många gånger har påpekat det orimliga i nuvarande regler rörande djurtransporter inom EU. Frågan är emellertid komplicerad på grund av principen om fri handel inom unionen. Utskottet vill återigen starkt understryka det angelägna i att regeringen aktivt verkar för att motverka de allvarliga missförhållanden som har konstaterats när det gäller djurskydd och djurtransporter inom EU. Som utskottet tidigare anfört måste det svenska arbetet på detta område präglas av ständigt framflyttande av positionerna. Utskottet, som förutsätter att de synpunkter som här framförts kommer att beaktas i det fortsatta arbetet på området, föreslår med dessa uttalanden att motion MJ59 (fp) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Val av modell

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen. Motioner om stöd till stärkelsepotatis (m, kd, c), stöd för vallfröodling (kd, c), plantskoleproduktion (kd), fördelning av stödrättigheter (m, fp, kd, c), övergångsregler för slakt (m, kd), skattekonsekvenser (kd), nationell reserv (m, fp, kd, c) och ersättningsnivå för åkermark (kd, c) m.m. avstyrks med hänvisning till pågående utredningsarbete och till vad som anförs i skrivelsen.

Jämför reservationerna 9 (m, kd, c), 10 (m, kd, c), 11 (kd), 16 (m, fp, kd, c) och 17 (m, kd, c).

Skrivelsen

EU:s beslut om en ny utformning av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär en i grunden radikal förändring av de medel som skall användas för att uppnå målen i EG-fördraget. Direktstöden till jordbrukarna (i Sverige ca 6,6 miljarder kronor år 2007) omvandlas till inkomststöd, s.k. frikopplade

gårdsstöd. Stödet utgår till jordbrukaren oberoende av produktionens inriktning eller omfattning. De enda villkoren för stöden är att marken hävdas och att lagstiftning inom miljö-, djurskydds- och livsmedelsområdet följs, s.k. tvärvillkor. Detta innebär således att jordbrukaren i sina företagsekonomiska överväganden vid val av verksamhet i princip kommer att bortse från stöden. Inkomststöden skall enligt grundmodellen fördelas utifrån historisk produktion och som referensperiod har valts åren 2000–2002.

En viktig förändring är också att medlemsländerna ges ett större inflytande över hur jordbrukspolitiken skall utformas i det egna landet. Det ökade inflytandet innebär att medlemsstaterna kan välja om hela stödet skall utbetalas till jordbrukaren frikopplat från produktionen eller om, för en eller flera sektorer, en del av stödet skall villkoras med att produktion upprätthålls. De 7 alternativ till full frikoppling som föreligger är fortsatt koppling av 25 % av arealstöden, 100 % av torkstödet i Norrland, 100 % av stödet till utsäde, 50 % av stödet till tackor samt ett av följande tre alternativ i nötköttssektorn: 100 % av amkostödet plus 40 % av slaktbidraget eller 100 % av slaktbidraget eller 75 % av handjursbidraget.

Medlemsstaterna kan även välja att regionalisera stöden, dvs. fördela stöden till all mark i en region. Det finns även en möjlighet att sätta av medel i ett s.k. nationellt kuvert på upp till 10 % (640 miljoner kronor) av de nya frikopplade gårdsstöden för att stödja särskilda typer av jordbruk som är viktiga för att skydda och förbättra miljön eller för att förbättra kvaliteten och saluföringen av jordbruksprodukter.

Direktstöden till större bidragsmottagare kommer genom s.k. modulering att dras ned med 3 % år 2005, 4 % år 2006 och 5 % år 2007 (200 miljoner kronor). Dessa medel skall överföras till andra pelaren, dvs. miljö- och landsbygdsutveckling och utnyttjas antingen för att förstärka åtgärderna eller för att minska den nationella medfinansieringen i miljö- och landsbygdsprogrammen. Reformen genomförs tidigast år 2005 och senast år 2007.

Motionerna

I kommittémotionerna MJ55 (m) yrkande 4, MJ56 (c) yrkande 3 och MJ58 (kd) yrkande 6 anfördes att det frikopplade stödet för potatisstärkelse bör utbetalas som ett gårdsstöd till viss del. Sveriges stärkelseproducenter kan råka illa ut vid den frikoppling av stödet till stärkelsepotatisen som avses att genomföras.

Enligt motionerna MJ56 (c) yrkande 6, MJ57 (c) och MJ58 (kd) yrkande 5 bör särskilda åtgärder vidtas för vallfröodling om Finland väljer att behålla ett produktionskopplat fröstöd. Det är viktigt att Sverige och Finland tillämpar samma stödsystem på detta område. I motion MJ56 (c) yrkande 8 framhålls att konkurrenskraften inte bör försämrans gentemot konkurrentländernas grönfodertorkar. Likt vallfröodlingen är vallproduktion för hetluftstorkat foder en regionalt betydelsefull odling.

Risken för negativa skattekonsekvenser bör enligt kommittémotion MJ58 (kd) yrkande 14 ses över om de frikopplade direktersättningarna i form av stödrättigheter klassas som lös egendom. Det finns risk för negativa skattekonsekvenser för jordbruket om de frikopplade direktersättningarna i form av stödrättigheter klassas som lös egendom. Frågan bör skyndsamt ses över och klargöras. Blandmodellen innebär enligt motionens yrkande 15 en kvoteringseffekt på gårdsnivå för grödor som potatis och grönsaker. Regeringen bör i fortsatta överläggningar med kommissionen verka för att det i det kommande regelverket formas lösningar på dessa problem. Enligt yrkande 16 klassas plantskoleproduktion enligt EU:s regelverk som permanent gröda och faller därmed utanför stödsystemet. Även på denna punkt bör regeringen i förhandlingar med kommissionen komma överens om justeringar.

Ett tydligt och oomtvistat införandedatum bör enligt kommittémotion MJ55 (m) yrkande 1 klarläggas. I skrivelsen anges att det nya systemet skall träda i kraft år 2005, men det klarläggs inte vilken tidpunkt som blir avgörande för när arealer och produktionsvolymerna skall räknas om till stödrättigheter. I fråga om risken för en slakttopp när datum för ikraftträdande bestäms anförs i motionens yrkande 2 att det finns risk för att många låter slakta sina djur enbart för att kunna erhålla maximalt stöd. Stödrättigheterna bör enligt kommittémotion MJ56 (c) yrkande 5 tillfalla den som brukade marken under år 2004. Detta bör vara ett krav för att inte markägare skall kunna säga upp arrendatorn för att i stället själv extensivt hävda marken. Även enligt kommittémotion MJ58 (kd) yrkande 1 bör möjligheten att fastställa ett tidigare datum som grund för fördelningen av stödrättigheterna övervägas. Förslaget innebär att fördelningen av stödrättigheter kommer att bestämmas utifrån vem som brukar marken vid ansökningstidpunkten det år systemet träder i kraft. Detta innebär att ytterligare tid ges för markägare att säga upp arrendatorer för att själva kunna tillgodoräkna sig stödrätterna. Detta kan leda till att mark som aktivt brukas tas ur produktion. Regeringen bör enligt motionens yrkande 17 komma överens med kommissionen om övergångsregler inom nötköttområdet som innebär att slakt kan ske minst tre månader under år 2005 för att undvika slaktköer och marknadsstörningar. Sverige bör enligt motion MJ59 (fp) yrkande 5 i EU begära undantag för att en mer aktuell brukningstid skall ligga till grund för ersättningen avseende bl.a. amkor.

I fråga om en nationell reserv anförs i motionerna MJ55 (m) yrkande 5, MJ56 (c) yrkande 7, MJ58 (kd) yrkande 9 och MJ59 (fp) yrkande 10 att någon form av nationell reserv (skyddsnät) behövs för att kompensera de jordbruksföretag som drabbas av störst stödminskningar i samband med genomförandet av reformen. Sverige bör utnyttja möjligheten till en nationell reserv. Den nationella reserven bör användas som en form av stöddämpare för de brukare som drabbas orimligt hårt av reformen samt för att möta utökare och nystartare som har svårt att hävda sig på basis av referensåren.

Om det finns ekonomiskt utrymme när det står klart hur mycket mark som anmälts 2005 bör dessa pengar enligt motionerna MJ56 (c) yrkande 4 och MJ58 (kd) yrkande 2 gå till att justera upp hektarbeloppen för åkermark.

Utskottets ställningstagande

Två målsättningar har enligt skrivelsen kommit att dominera debatten när det gäller avvägningar i tillämpningen, nämligen jordbrukets konkurrenssituation på kort och på lång sikt samt möjligheterna att bevara landets betesmarker och uppnå miljömålen. Sett i ett längre perspektiv är det, som anförs i skrivelsen, inte orimligt att förvänta sig en fortsatt reformering av politiken i riktning mot fullständig och obligatorisk frikoppling av stöden. Ytterligare överföringar av resurser till landsbygdsutvecklingsåtgärder kan förväntas liksom sannolikt en rörelse mot en utjämning av stödnivåer mellan företagen. Det torde i det längre perspektivet bli svårt att motivera inkomststöd i form av gårdsstöd där stödet är kopplat till en historisk produktion eller till ett inkomststöd som blir större ju högre avkastningsförmåga som marken har. I den översyn av reformen som skall ske senast år 2009 kommer med all säkerhet dessa frågor upp på bordet oavsett utvecklingen av relationerna gentemot EU:s omvärld eller de ekonomiska ramarna för den gemensamma jordbrukspolitiken. Utskottet delar uppfattningen att i avvaktan på en successiv avveckling av de generella stöden till jordbruket bör Sverige i samband med den översyn av reformen som kommer att genomföras senast år 2009 arbeta för en enhetlig stödnivå för alla regioner inom EU. I det korta perspektivet är det emellertid fortfarande den närmaste omvärlden som är viktigast från konkurrenssynpunkt.

Som anförs i skrivelsen ställer reformen problemen på sin spets vad gäller möjligheterna att bevara de svenska betesmarkerna eftersom upprätthållandet av dessa marker i någon bemärkelse kan sägas innebära ett produktionsmål. Den prognostiserade minskningen av animalieproduktionen som reformen medför innebär i sig ett hot mot dessa marker som särskilt bör beaktas. Problemet kan förstärkas av att strukturutvecklingen inom jordbruket kommer att fortsätta oavsett hur reformen genomförs i Sverige. Sverige kan därför räkna med en fortsatt rationalisering inom främst mjölkproduktionen som får konsekvenser för hela nötköttssektorn. Att ställa långtgående hävdkrav på betesmarker som villkor för stöd eller att koppla stöd på animaliesidan innebär i ett lite längre perspektiv en försämrad lönsamhets- och konkurrenssituation för jordbruksföretagen. Samtidigt innebär tydliga hävdkrav att stödet i större utsträckning går till aktiva jordbruksföretag. De höjda stödnivåer för betesmarkerna som bedöms vara nödvändiga medför också oundvikligen omfördelningar av stöd mellan företagen. Som framgår av det följande bedöms även andra, kompletterande åtgärder vara nödvändiga för att säkerställa en fortsatt hävd av landets betesmarker.

Det nya stödsystemet baserar sig på en fördelning av stöd rättigheter som på vissa villkor medför att en brukare kan söka stöd med ett visst fastställt belopp per hektar. De tre huvudmodellerna för det frikopplade gårdsstödet har såväl för- som nackdelar sett med utgångspunkt i de olika målsättningarna som lagts fast av regering och riksdag. I det korta perspektivet är en ren regionmodell (allt stöd fördelas lika på all areal i regionen) inte ett alternativ då

omfördelningarna av stöd når en sådan omfattning att existerande företag, i stor omfattning, inte kommer att klara den likviditetspåfrestning som denna modell medför.

De analyser som har genomförts har emellertid också visat att omfördelningarna i såväl gårdsmodellen (allt stöd fördelas till de brukare som erhöll stöden under referensperioden, 2000–2002) som i en blandmodell kan bli betydande. I extremfall kan gårdsmodellen till och med leda till att stöden i stort sett helt faller bort för enskilda lantbrukare. Den stora mängden förändringar i företagsstrukturen som årligen sker innebär sannolikt också att den nationella reserven, som är avsedd att bevilja lantbrukare som befinner sig i en särskild situation (nystartare eller investerare) extra tilldelning av medel, behöver vara betydligt större i gårdsmodellen än regelverkets angivna nivå, nämligen 3 %, för att hantera de förändringar som regelverket tillåter. Analyserna har också visat att gårdsmodellen leder till problem vad gäller bevarandet av betesmarkerna till följd av de stora variationerna i stödrättigheternas värde. För sådana betesmarker som är dyra att hävda kan tilldelade stödrättigheter komma att säljas eller bytas mot rättigheter med låga värden. Hävden kan då komma att avbrytas och eventuella stödrättigheter tillfaller så småningom den nationella reserven. Vid en tillämpning av gårdsmodellen bedöms därför det nationella kuvertet att behöva utnyttjas fullt ut för att stödja hävden av betesmarken. Den stora variationen i rättigheternas värde kommer också att leda till att antalet rättstvister vid övergången kommer att bli omfattande. Modellen torde dessutom medföra en instabilitet på fastighetsmarknaden.

Utskottet instämmer i att det alternativ till gårdsmodellen som är möjligt och därför bör väljas är en blandmodell baserad på ett i huvudsak regionaliserat stöd där dock viss del av stöden inom animaliesektorn samt torkstödet i Norrland bör utgå enligt gårdsmodellen. Även om omfördelningen av stöd mellan enskilda företag också i denna modell kan bli betydande har modellen ett antal fördelar jämfört med gårdsmodellen. Till dessa fördelar hör att all mark kan ges ett relativt högt grundvärde som omfattar i princip all jordbruksmark. Således kan också betesmarkerna i denna modell ges ett stöd. Detta stöd bör uppgå till samma stöd som övrig mark i region 5. En nackdel är det dock att sockerbetor, som har stöd i särskild ordning, härigenom kommer att erhålla ytterligare stöd. Detta bör beaktas vid den kommande reformeringen av sockersektorn. En klar fördel med modellen är enligt skrivelsen emellertid också att de förändringar i brukarstruktur som inträffat efter referensperioden till stora delar kan beaktas. Detta medför i sin tur att behovet av en nationell reserv kommer att vara begränsat. En större stabilitet på fastighetsmarknaden bör även bli följden av tillämpningen av denna modell.

Vid en utformning av blandmodellen bör eftersträvas att finna en balans mellan produktionssektorer och regioner som inte ger alltför stora omfördelningseffekter vare sig totalt sett eller för enskilda företag. Samtidigt måste modellen ge tillräckligt stöd till betesmarker för att dessa fortsatt skall kunna hävdas, vilket såväl riksdagens miljö kvalitetsmål, Ett rikt odlingslandskap, som EU:s förordning om frikopplade stöd (EG nr 1782/2003) anger som krav.

Särskild hänsyn bör därför tas till företag med sådana marker. Detta innebär att den blandmodell som valts tar särskild hänsyn till företag med en stor andel naturbetesmarker, såsom företag med mjölk- respektive amkor. Dessa företag kommer att påverkas i mindre utsträckning av omfördelningar av stöd än företag med arealstöd eller mer intensiv nötköttsproduktion.

Det är viktigt att värdet till de stödrättigheter som fördelas till naturbetesmarkerna motsvarar det hävdkrav som sätts för dessa då ett värde som överstiger hävdkravet kan leda till att mjölk- och nötköttsproducenter sägs upp från sina arrenden. Detta kan försämra arealunderlaget för många animalieföretag. Det hävdkrav som skall sättas för naturbetesmarkerna kommer att styras av det lägsta värdet som fördelas till stödrättigheterna i Sverige. Även detta talar för ett enhetligt värde i Sverige på stödrättigheter som fördelas ut till naturbetesmark.

Som anförs i skrivelsen bör det nya frikopplade gårdsstödet alltså införas i form av en regionaliserad stödmodell med inslag av gårdsmodell, en s.k. blandmodell. Detta innebär att fördelningen av stödrättigheter kommer att bestämmas utifrån vem som brukar marken vid ansökningstidpunkten det år systemet träder i kraft. Storleken på de enskilda stödrättigheterna som en lantbrukare erhåller bestäms dels av grundbeloppet för stödrättigheterna i respektive region, dels för vissa stödformer av hur mycket stöd som lantbrukaren erhållit av dessa stödformer under referensperioden, år 2000–2002, eller hur stor mjölkkvot lantbrukaren har det år som mjölkstödet frikopplas.

Utskottet instämmer i att av animaliestöden bör 50 % av amko- och extensifieringsbidragen, 40 % av slaktbidragen samt 67,5 % av mjölkstödet behållas på gårdsnivå enligt gårdsmodellen. Övriga animaliestöd, med undantag för den del av handjursbidraget som fortsatt kommer att vara kopplat, bör regionaliseras fullt ut.

Utgångspunkten för regionindelningen bör vara de nuvarande arealstödsregionerna. Samtliga vegetabiliestöd, med undantag för torkstödet i Norrland, bör regionaliseras fullt ut. Som en följd av att torkstödet fördelas ut gårdsvis bör arealstödsregion 5–6 slås samman i en region (region 5), såsom situationen var innan torkstödet infördes år 2000. Utskottet instämmer i att grundbeloppet till naturbetesmark bör sättas till 125 euro per hektar i hela landet. Stödnivån för åkermark i region 5 (nuvarande region 5 och 6) bör vara lika som betesmarksbeloppet. Grundbeloppet i region 3 och 4 bör inte sänkas i förhållande till de grundbelopp som förutsågs i departementspromemorian (Ds 2004:9) Genomförandet av EU:s jordbruksreform i Sverige (s. 198). Finansieringen av det höjda grundbeloppet i region 5 skall ske genom omfördelning från region 1–3 (i huvudsak södra Sveriges slättbygder).

I departementspromemorian anförs (s. 198) att frågan om hur mycket timotejodlingen kommer att minska i Sverige kommer att avgöras av industrins betalningsförmåga och om den har möjlighet att höja avräkningspriserna. Om detta är möjligt beror på konkurrensförhållanden med andra medlemsländer och även med andra länder utanför EU, exempelvis Kanada, som har en betydande utsädesproduktion. För flera av fröslagen bedöms utsikterna vara

goda för en fortsatt odling i Sverige i minst nuvarande omfattning. För de förslag där utsädesstödet är mer betydande, uttryckt per hektar, föreligger dock en risk för att odlingen kommer att minska. Ett typexempel är timotej där odlingen kan reduceras kraftigt, särskilt om andra medlemsländer väljer att koppla utsädesstödet till timotej. Odlingen av vallfrö i Sverige är till stor del inriktad på sorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden. Det föreligger dock inte några hinder eller skäl som talar för att utsädesproduktionen av sorter anpassade för svenska förhållanden skulle minska som en följd av en eventuell produktionsminskning i Sverige.

I fråga om stärkelsepotatis anförs i departementspromemorian (s. 200) att produktionen av potatisstärkelse begränsas av de landskvoter som finns inom EU. Sveriges kvot är ca 62 000 ton. Genom kvoteringen har produktionen varit i princip oförändrad sedan EU-medlemskapet. Reformen innebär att 40 % av industristödet kommer att frikopplas och ingå i det nya frikopplade gårdsstödet. Det kommer inte att ske någon förändring av kvoterna och det är inte heller troligt att den nuvarande produktionens omfattning kommer att påverkas av den partiella frikopplingen.

När det gäller produktion av stärkelsepotatis kan det nu liggande förslaget till omläggning av stöd innebära risk för att berörda producenter drabbas på ett icke önskat sätt. Utskottet förutsätter därför att regeringen prövar möjligheterna att mildra effekterna för dessa producenter via den nationella reserven.

Frågan om referensperiod för det s.k. amkostödet regleras av rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare m.m.

I artikel 34 i rådsförordningen stadgas att jordbrukare skall ansöka om anslutning till systemet med samlat gårdsstöd vid en tidpunkt som skall fastställas av medlemsstaterna, dock senast den 15 maj. Utskottet har erfarit att definitiv tidpunkt inte är fastlagd men planeras till någon gång under perioden april till den 15 maj 2005.

Utskottet har inhämtat att kommissionen inom ramen för förvaltningskommittéförfarandet avser att föreslå en övergångstid på tre månader för Sverige för slakt av handjur.

Utskottet föreslår med det anförda att motionerna MJ55 (m) yrkande 4, MJ56 (c) yrkandena 3, 6 och 8, MJ57 (c) och MJ58 (kd) yrkandena 5, 6, 15 och 16 avstyrks. Även motionerna MJ55 (m) yrkandena 1 och 2, MJ56 (c) yrkande 5, MJ58 (kd) yrkandena 1 och 17 och MJ59 (fp) yrkande 5 avstyrks i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Genom beslut den 25 mars 2004 uppdrog regeringen åt Skatteverket att se över beskattningsreglerna i inkomstslaget näringsverksamhet för vissa överlåtbara rättigheter som ges i form av näringsbidrag. Den skattemässiga behandlingen i samband med inköp, försäljning och utarrendering av stöd rättigheter bör enligt beslutet belysas liksom förutsättningarna för en särskild

skattemässig behandling av stödrättigheter vid en framtida avyttring av jordbruksmark. I uppdragen ingår också att redovisa förslagets konsekvenser för företagen samt att lämna förslag till nödvändiga ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229). Uppdraget skall redovisas senast den 31 maj 2004. Utskottet föreslår att motion MJ58 (kd) yrkande 14 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Det i förhållande till den i departementspromemorian lägre föreslagna stödrättighetsvärdet till naturbetesmarker i region 1–4 innebär enligt skrivelsen att det frigörs medel inom de regionala referensbeloppen som gör det möjligt att ytterligare reducera antalet företag som genom valet av blandmodell missgynnas. Detta kan göras genom att en större andel av stöden fördelas ut gårdsvis samt att en del av stöden från region 1–3 fördelas till region 4-5. Därigenom förbättras även skyddet för naturbetesmarkerna i dessa regioner och utformningen av blandmodellen tar bättre hänsyn till de regionala olikheter som föreligger i de 5 regionerna beträffande bl.a. andel naturbetesmark av den totala jordbruksmarken. Detta leder även till att effekterna för enskilda företag blir mer lika i de 5 olika regionerna.

Analysen visar enligt skrivelsen att den i förhållande till departementspromemorian föreslagna ändringen kraftigt reducerar antalet företag som får en stödminskning som är större än 30 %. I denna grupp minskar exempelvis antalet företag med stöd mer än 10 000 euro från ca 400 till färre än 100 företag. I samma storleksgrupp minskar antalet företag som erhåller en stödminskning på mellan 20 och 30 % från ca 3 200 till ca 2 200 företag.

För företag med över 20 000 euro i stöd sker enligt skrivelsen en liknande förbättring med en minskning av antalet företag med en förlust större än 30 % från ca 200 företag till ca 50 företag. I denna storleksgrupp finns det ca 1 000 företag som erhåller en stödminskning på mellan 20 och 30 %. Av dessa är det drygt 600 företag som enbart har arealstöd och ca 400 företag som även har slaktbidrag.

I förhållande till arealstödsföretag och nötköttsföretag påverkas amkoföretag och mjölkföretag i mindre utsträckning av omfördelningar av stöd. Exempelvis är det ca 150 mjölkföretag respektive ca 100 amkoföretag med ett stöd större än 20 000 euro som erhåller en stödminskning som överstiger 20 %. Endast ett tiotal av dessa företag får en stödminskning som är större än 30 %.

En lägre andel av mjölkstödet respektive nötköttsstödet fördelat gårdsvis skulle kunna minska det totala antalet företag som erhåller en stödminskning på mer än 20 %. Detta skulle som anförts i skrivelsen dock innebära att de stödminskningar som uppkommer på nötkötts- och mjölkföretag, trots att de understiger 20 %, ändå blir så stora att det föreligger en risk för en alltför snabb strukturutveckling på animalieföretagen, vilket kan leda till minskade möjligheter att uppnå målet Ett rikt odlingslandskap.

Frågor rörande den nationella reserven regleras i kommissionens tillämpningsföreskrifter för det nya frikopplade gårdsstödet som antogs den 14 april 2004. Utskottet har erfårit att Statens jordbruksverk för närvarande undersö-

ker vilka möjligheter och behov det finns att tillämpa den nationella reserven för att stödja företag som investerat och startat eller utökat sin produktion sedan referensperioden 2000–2002 eller som av andra skäl påverkas vid genomförandet av reformen. Jordbruksverket undersöker även vilka konsekvenser olika tillämpning av den nationella reserven får för myndigheter och enskilda lantbrukare. Utskottet föreslår att motionerna MJ55 (m) yrkande 5, MJ56 (c) yrkande 7, MJ58 (kd) yrkande 9 och MJ59 (fp) yrkande 10 i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet har inhämtat från Jordbruksdepartementet att storleken på grundbeloppen för åkermark i de fem regionerna bestäms av dels hur mycket stöd som fördelas regionalt, dels hur mycket areal som lantbrukarna anmäler 2005. Det är alltså den anmälda arealen som bestämmer storleken på grundbeloppen för åkermark i regionerna. Om mindre areal anmäls än vad som beräknats vid analyser av effekterna av den kommande reformen blir grundbeloppen således större än vad som beräknats. Motsatt gäller även, dvs. att om mer areal anmäls än vad som beräknats blir grundbeloppen lägre. Utskottet föreslår att motionerna MJ56 (c) yrkande 4 och MJ58 (kd) yrkande 2 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Graden av frikoppling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen. Motioner om frikoppling inom nötköttsproduktion (kd) och om koppling av tackbidraget (kd) avstyrks med hänvisning till vad som anförs i skrivelsen.

Jämför reservationerna 18 (kd, c) och 19 (kd).

Skrivelsen

Genom reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken skall flertalet stöd inom vegetabilie- och animaliesektorn frikopplas från produktionen. Regelverket medger som anförts ovan att till viss del fortsatt koppla sju olika produktionsstöd. Den sektor som påverkas mest av en fortsatt koppling är nötköttsstöden och där föreligger tre olika alternativ för koppling av stöden. Medlemsländerna har även möjlighet att välja tidpunkt för frikoppling av mjölkstödet (åren 2005, 2006 eller 2007).

Motionerna

Enligt motion MJ58 (kd) yrkande 3 bör möjligheten till total frikoppling inom nötköttsproduktionen bedömas utifrån utvecklingen inom köttnäringarna. Handjurspremiesystemet stimulerar den produktionsmässigt viktiga slakten av tjurar och stutar. Kopplingen bör därför inte redan nu begränsas till år 2009. I motionens yrkande 4 anförs i fråga om koppling av tackbidraget att tackpre-

mien under en övergångstid bör vara kopplad till 50 % för att säkerställa fortsatt produktion. Fårskötsel har lokalt stor betydelse för möjligheten att behålla det öppna landskapet. Hektarbelopp för åker och betesmark i respektive område bör justeras.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i skrivelsen måste det föreligga synnerliga skäl för att avsteg skall göras från frikopplingen av stöden. En fortsatt koppling av handjursbidraget och en senare frikoppling av mjölkstödet bedöms ge ett ytterligare stöd till betesmarkerna och förbättra möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Ett ytterligare argument som har anförts för en koppling av handjursbidraget har varit risken för att en snabb produktionsminskning skulle kunna medföra allvarliga problem för förädlingsindustrins tillförsel av svensk råvara, strukturen inom industrin och i förlängningen då också svårigheter för primärledet. Det har också noterats att Sveriges närmaste grannländer och konkurrenter sannolikt kopplar handjursbidragen. Utöver en koppling av handjursbidragen har också koppling av andra stöd aktualiserats av vissa remissinstanser. Den genomgående bevekelsegrunden för dessa förslag, och vissa andra förslag som innebär krav på en viss produktion för att stöd skall erhållas, synes vara en oro för att jordbrukarnas val av produktionsinriktning kommer att leda till stora förändringar i produktionsstrukturen. Sådana kopplingar står emellertid i strid med den grundläggande svenska inställningen i denna fråga. Några tillräckligt starka skäl för en koppling i något fall utöver vad gäller handjursbidragen bedöms inte föreligga. Utskottet instämmer i att stöden således bör frikopplas. Under en anpassningsperiod bör dock 75 % av handjursbidragen kopplas. Även handjursbidraget bör dock frikopplas i samband med att översynen av reformen genomförs, vilket sker senast år 2009. Regeringen avser att i det sammanhanget fortsatt driva frågan om obligatorisk frikoppling av samtliga stöd.

En i övrigt alltför snabb omställning inom mjölksektorn har också anförts som skäl för en frikoppling av mjölkstöden först år 2007. Utskottet delar regeringens bedömning att även om detta kan innebära en försening av önskvärda strukturförbättringar inom primärledet bör frikopplingen göras år 2007.

Det bör observeras att det särskilda nationella stödet till jordbruket i norra Sverige även fortsättningsvis är kopplat till produktionen. För jordbrukarna i norra Sverige begränsas således i praktiken möjligheterna att välja produktionsinriktning. Utskottet föreslår att motion MJ58 (kd) yrkandena 3 och 4 avstyrks med det anförda.

Nationellt kuvert

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och avstyrker med hänvisning till skrivelsen motioner om finansiering och storlek av nationellt kuvert (m, fp, kd).

Jämför reservationerna 20 (m, kd, c), 21 (fp) och 22 (kd).

Skrivelsen

Under reformförhandlingarna aktualiserades möjligheten att skapa s.k. nationella kuvert på upp till 10 % av direktbidragen. Bakgrunden var farhågan om att gårdsmodellen skulle kunna medföra problem, t.ex. vad gällde möjligheten att nå vissa miljömål. För Sveriges del fanns främst oron för att hävden av betesmark skulle minska. Saken kom dock i ett annat läge då möjligheten att regionalisera stöden öppnades eftersom detta ger en möjlighet att fördela stöd till naturbetesmarkerna på ett sätt som är likvärdigt med den användning av det nationella kuvertet som regeringen avsåg under förhandlingarna om reformen.

Bland remissinstanserna har bl.a. Svenska naturskyddsföreningen och Ekologiska lantbrukare förordat ett fullt utnyttjande av det nationella kuvertet från år 2005. De båda instanserna har ett gemensamt förslag till hur ett utnyttjande skulle kunna användas för en tilläggsersättning till mjölk-, nötkötts- och fårproducenter förutsatt att de släpper djur på bete. Syftet med förslaget är att gynna den grovfoderbaserade djurhållningen och att man ger ett incitament för en balans mellan gårdens areal och antalet djur. Organisationerna har också föreslagit att kopplingen av handjursbidraget inte skall avvecklas. Förslaget står i strid med hur det nationella kuvertet får användas i huvudsak i två delar. För det första är det inte möjligt att föra stöd mellan sektorer, vilket innebär att det nationella kuvertet utformat på detta sätt inte kan inbegripa 10 % av vegetabiliestöden. För det andra kräver regelverket att kopplingen av handjursbidraget sänks med motsvarande 16 miljoner euro. Med dessa villkor skulle eventuellt det nationella kuvertet kunna accepteras av kommissionen. Det skulle dock bli i en sådan begränsad omfattning att de positiva effekter som skulle kunna uppnås inte står i rimlig proportion till de administrativa konsekvenser som ett sådant förslag skulle leda till. Förslaget strider även mot principen om att stöden i största utsträckning skall frikopplas från produktionen.

Motionerna

I kommittémotion MJ55 (m) yrkande 6 avvisas ett s.k. nationellt kuvert. Enligt motionen avser regeringen att ta medel från det svenska produktionsjordbruket för att marknadsföra dess produkter medan det marknadsföringsstöd som ges till den ekologiska produktionen tas av budgetmedel. Medel bör enligt motionärerna inte tas från ordinarie stöd för marknadsföringsändamål.

Kristdemokraterna avvisar i motion MJ58 (kd) yrkande 7 regeringens förslag om att införa ett nationellt kuvert. Även om det inledningsvis endast omfattar en omfördelning av 0,5 % från hektarstödet framgår det tydligt av skrivelsen att regeringen avser att höja denna andel. Detta skapar osäkerhet om de framtida produktionsförutsättningarna. Regeringen bör enligt motionens yrkande 8 återkomma i höstens budgetproposition med förslag till ny finansiering av de 30 miljoner kronor som aviserats för ”offensiva satsningar till stöd för bl.a. kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder”.

Enligt motion MJ59 (fp) yrkande 9 bör regeringen återkomma till riksdagen i frågan om det s.k. nationella kuvertet. Frågan om det nationella kuvertet har kommit att bli en symbolfråga och regeringen bör återkomma till riksdagen om det finns förslag på ändring av procentsatsen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i att möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap avseende hävden av naturbetesmarker inte nämnvärt kommer att påverkas de närmaste åren med den föreslagna blandmodellen i kombination med ett kopplat handjursbidrag, de stöd till betesmark som under innevarande programperiod utgår inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet samt de förstärkningar av detta program som aviserats i det följande. Utskottet delar uppfattningen att om ytterligare insatser krävs bör Sverige dock ha möjlighet att utnyttja det nationella kuvertet. Detta behov får som anförs i skrivelsen prövas mot bakgrund av vunna erfarenheter av reformen och då klarhet erhållits beträffande nästa programperiod för miljö- och landsbygdsutveckling som inleds år 2007.

Regeringens förslag om att försäkra sig om en användning av det nationella kuvertet riktat till betesmarkerna bedöms vara förenligt med de krav som gäller för att få tillämpa ett nationellt kuvert av betydligt större omfattning. Utskottet instämmer i att det dock av andra anledningar kan finnas behov av att genomföra vissa justeringar av regelverket för att säkerställa att det nationella kuvertet kan tillämpas på det sätt som regeringen föreslår. Utifrån de diskussioner som förts och utifrån de synpunkter som framförts från flera andra medlemsstater bedömer regeringen att det finns goda möjligheter att få till stånd sådana justeringar och regeringen avser att arbeta för detta i den fortsatta processen med att utveckla regelverket på EU-nivå.

Det nationella kuvertet bör inledningsvis, i mindre omfattning, kunna utnyttjas för offensiva satsningar till stöd för bl.a. kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder. Regeringen bedömer behovet av medel för en sådan åtgärd till 30 miljoner kronor. Utskottet gör samma bedömning som regeringen och avstyrker motionerna MJ55 (m) yrkande 6, MJ58 (kd) yrkandena 7 och 8 och MJ59 (fp) yrkande 9.

Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och avstyrker motioner om förändring och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet (m, kd, c) och om styrning av utökningen av miljö- och landsbygdsprogrammet (fp) med hänvisning till vad som anförs i skrivelsen.

Jämför reservationerna 23 (m), 24 (fp), 25 (kd) och 26 (c).

Skrivelsen

De ökade medel som under innevarande programperiod för miljö- och landsbygdsprogrammet (t.o.m. år 2006) överförs från EU:s budget bör utnyttjas för att öka programmets omfattning. Ytterligare medel tillförs genom återföring av handelsgödselskatt.

Motionerna

Moderata samlingspartiet accepterar i motion MJ55 (m) yrkande 10 att moduleringsmedel används för att öka medlen i existerande miljö- och landsbygdsprogram, men motsätter sig ytterligare förändringar under löpande period fram till år 2007. Motionärerna motsätter sig i motionens yrkande 11 att medel från skatter på jordbrukets produktionsmedel används för att öka miljö- och landsbygdsprogrammet. Ett sådant förfarande innebär en omfördelning till förfång för produktionsjordbruket. Dessa skatter bör tas bort. De är i det närmaste unika i EU och bidrar till svenskt jordbruks konkurrensnackdelar.

Sverige bör enligt kommittémotion MJ56 (c) yrkande 9 fullt ut utnyttja möjligheterna inom miljö- och landsbygdsprogrammet, vilket kräver svensk medfinansiering. Genom moduleringen kommer alltmer av de rena produktionsstöden att föras över till miljö- och landsbygdsstöd, vilket är en nödvändig och eftersträvarvärd utveckling, samtidigt som det ställer än högre krav på vår nationella medfinansiering av miljö- och landsbygdsprogrammen. I motionens yrkande 10 framhåller Centerpartiet att handelsgödselskatten inte bör ingå i miljö- och landsbygdsfinansieringen. Motionärerna stöder de ökade satsningarna på miljö- och landsbygdsprogrammen, men ställer sig samtidigt frågande till hur mycket nya pengar som förs in i programmet. Enligt förslaget skall 270 miljoner kronor tas från handelsgödselskatten. Dessa medel har bönderna själva betalat in och tidigare har de återförts direkt till näringen.

Kristdemokraterna anför i motion MJ58 (kd) yrkande 10 i fråga om finansiering av satsningar inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet att de modulerade medlen bör kvarstå som delfinansiering och regeringen bör återkomma i höstens budgetproposition med förslag till finansiering av de

vällovliga satsningarna inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet. Enligt motionens yrkande 19 är det angeläget att den skatt som tas upp på bekämpningsmedel och handelsgödsel återförs till jordbruksnäringen. Huvuddelen av den återförda skatten används till åtgärder för att minska växtnäringens förluster från jordbruket och minska miljöriskerna inom växtskyddsområdet. En mindre del, ca 25 %, av beloppet återförs kollektivt till jordbruksnäringen i form av forskning, informations-, utbildnings-, rådgivnings- och utvecklingsinsatser med syfte att främja hållbara produktionsmetoder inom jordbruket och trädgårdsnäringen.

Enligt kommittémotion MJ59 (fp) yrkande 8 bör utökningen av miljö- och landsbygdsprogrammet målstyras och inte detaljstyras. Regeringen beskriver i detalj vilka utökningar som föreslås i miljö- och landsbygdsprogrammet, vilket är olyckligt.

Utskottets ställningstagande

Moduleringen som medför en gradvis ökad överföring av EU-medel till miljö- och landsbygdsprogrammet kommer som anförs i skrivelsen i första hand att ha betydelse för det kommande miljö- och landsbygdsprogrammet.

Utskottet instämmer i att möjligheterna att redan under innevarande programperiod tillföra ytterligare medel till programmet bör utnyttjas. Programmet bör förstärkas med 400 miljoner kronor per år genom tillförsel av medel från modulering och en återföring av handelsgödselskatt. Av dessa medel används drygt 100 miljoner kronor för att stimulera den grovfoderbaserade animalieproduktionen genom en höjning av kompensationsbidraget till vall och betesmark i de mindre gynnade områdena. Miljöersättningen till betesmarker och slåtterängar utökas med 75 miljoner kronor genom att grundersättningen höjs med ca 100 kr per hektar samtidigt som särskilda insatser genomförs för att ytterligare stimulera skötsel av slåtterängar. För att bidra till att miljö kvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning och Giftfri miljö skall kunna uppnås införs en miljöersättning till vallodling utanför de mindre gynnade områdena till en kostnad av 100 miljoner kronor. Ytterligare drygt 100 miljoner kronor satsas för att bl.a. stimulera investeringar inom områdena djurvälstånd och småskalig livsmedelsförädling samt för införandet av det obligatoriska systemet för jordbruksrådgivning. Motionerna MJ55 (m) yrkandena 10 och 11, MJ56 (c) yrkandena 9 och 10, MJ58 (kd) yrkandena 10 och 19 och MJ59 (fp) yrkande 8 avstyrks.

Tvårvillkor, genomförandetidpunkt och övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen anfört och avstyrker med hänvisning till skrivelsen motioner om hävdkrav på naturbetesmarker (m) och gemensamma regler för tvårvillkor (m, kd).

Jämför reservationerna 12 (m, fp), 13 (m, kd, c), 14 (fp), 15 (kd, c), 27 (m) och 28 (m, kd, c).

Skrivelsen

Konsekvenserna för jordbruket i norra Sverige av förslagen till nationell tillämpning av reformen samt eventuella behov av förändringar i det nationella stödet har analyserats. Det kan konstateras att den föreslagna modellen i kombination med en höjning av kompensationsbidraget leder till att jordbruket i norra Sverige inte missgynnas. Något behov av förändring av det nationella stödet föreligger därför inte.

EU:s tillämpningsföreskrifter för reformen har nyligen beslutats. Regeringen kommer enligt skrivelsen senare att fatta beslut avseende de svenska författningar som föranleds av EU:s rådsförordning och tillämpningsföreskrifter. I det sammanhanget kommer valet av kontrollmodell för tvårvillkoren att behandlas. Valet av modell kommer att påverka behovet av resurser för administrationen. De tillkommande kostnaderna för administrationen åren 2004 och 2005 har beräknats netto uppgå till ca 150 miljoner kronor. I första hand berörs Jordbruksverket och länsstyrelserna av dessa merkostnader. Regeringen avser att senare återkomma till denna fråga.

Motionerna

Enligt kommittémotion MJ55 (m) yrkande 3 bör grundkravet för att bedöma om en mark är hävdad eller inte vara om det förekommer vedartad växtlighet. Något annat krav bör inte ställas på hävden av naturbetesmarker. Det innebär att också ett lågt betesutnyttjande kan räcka för att markerna skall betraktas som hävdade om vedartad vegetation inte förekommer. I motionens yrkande 7 framhålls att grunden för tillämpningen av tvårvillkoren är de 18 direktiv och förordningar som tas upp i den EU-förordning där reglerna för det nya stödssystemet fastställs. Kommissionen har i olika sammanhang poängterat att det är direktivet som sätter nivån för tillämpning av tvårvillkoren och att nationella tillägg och regler som ligger utanför den gemensamma lagstiftningen inte omfattas av tvårvillkoren. Även enligt kommittémotion MJ58 (kd) yrkande 11 bör de krav som anges i direktiv och förordningar till följd av jordbruksministrarnas överenskommelser gälla som grund för kontroll, sanktioner och utbetalning av frikopplade ersättningar. Överträdelser av svensk lagstiftning där den går utöver EU:s krav bör hanteras av svenskt rättsväsende.

Utskottets ställningstagande

Det nya stödsystemet med en frikoppling från produktionen innebär att förutsättningarna för att bevara och hävda landets betesmarker förändras. Definitionen av god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden är av stor betydelse för den fortsatta utvecklingen för landets betesmarker. Kostnaden för att uppfylla kraven på hävd av betesmarkerna bör stå i relation till det lägsta värde som en stödrättighet på betesmark kan ha. Hävdkraven bör enligt utskottets uppfattning utformas på ett sådant sätt att ett årligen aktivt nyttjande av betesmarkerna med betande djur i praktiken kommer att utgöra en grundförutsättning för att kraven skall kunna uppfyllas. Detta skulle kunna bidra till att stävja en oönskad utveckling där aktiva, djurhållande jordbrukare förlorar nyttjanderätten till betesmark till förmån för brukare som inte har för avsikt att nyttja marken på ett sätt som långsiktigt säkerställer markernas natur- och kulturmiljövärden. Utskottet anser att en sådan tillämpning av kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden lägger en bra grund för arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Definitionen av god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden bör sålunda ha som utgångspunkt att hävden av betesmarker och bevarandet av dessa markers natur- och kulturmiljövärden förutsätter ett aktivt markutnyttjande med betande djur där markerna betas årligen. På åkermark bör villkor liknande dagens miljöregler för träda ställas. Utskottet instämmer i att hävdkraven på åkermark bör utformas så att miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Giftfri miljö och Ett rikt odlingslandskap beaktas. Den exakta definitionen bör fastställas i samband med utarbetandet av det nationella regelverket för det frikopplade gårdsstödet. Med det anförda avstyrks motion MJ55 (m) yrkande 3.

Utskottet anser att det är angeläget med ett snabbt genomförande av reformen för att inte försena anpassningen av den svenska jordbrukssektorn till den nya situation som uppkommer genom införandet av ett frikopplat gårdsstöd. För att minska osäkerheten för jordbrukarna och för de övergångsproblem som kan uppstå bör reformen därför genomföras den 1 januari 2005. Detta är också ambitionen i flertalet övriga länder.

Utskottet delar uppfattningen att till grund för tvärvillkoren bör den svenska lagstiftningen ligga i de fall denna är mer långtgående än EU:s regler. Motionerna MJ55 (m) yrkande 7 och MJ58 (kd) yrkande 11 avstyrks.

Produktionsmedelsskatter inom jordbruket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen. Motioner om sänkt dieselskatt (m, kd, c) och skattelättnader vid inblandning av förnybara drivmedel (fp) avstyrks i huvudsak med hänvisning till vad som anförs i skrivelsen.

Jämför reservationerna 29 (m, kd, c) och 30 (fp).

Skrivelsen

Reformen av EU:s jordbrukspolitik innebär en väsentlig förändring av grunderna för de ekonomiska kalkyler som jordbruksföretagen i fortsättningen kommer att upprätta.

Motionerna

I fråga om sänkt dieselskatt på arbetsmaskiner för skogsbruket och jordbruket anförs i motion MJ54 (m) att i budgetpropositionen 2003 angavs att regeringen avser att återkomma med hur jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner skall kompenseras för höjningar av dieselskatten. Dieselskatten för såväl jordbruks- som skogsmaskiner bör sänkas till den nivå som gäller i våra grannländer. Enligt motion MJ56 (c) yrkande 11 bör man inte särskilja jordbrukets arbetsmaskiner, utan även sänka dieselskatten för skogsbrukets arbetsmaskiner. Det är positivt att dieselskatten för jordbruket sänks, men skogsbrukets arbetsmaskiner bör inte särskiljas i detta hänseende.

I fråga om en sänkning av dieselskatten anförs i motion MJ58 (kd) yrkande 18 att de frikopplade stöden innebär att det svenska jordbrukets konkurrensutsättning blir än mer tydlig. Det är viktigt att sänkningen blir substantiell och att den svenska skatten anpassas till genomsnittet för europeiska förhållanden. Det är nödvändigt att sänkningen också kommer att gälla skogsbrukets arbetsmaskiner.

Enligt motion MJ59 (fp) yrkande 11 bör jordbruket få bättre konkurrensvillkor genom skattelättnader vid inblandning av förnybara drivmedel. Lantbruket bör få ekonomiska incitament att öka användningen av förnybara alternativ. Inblandning av t.ex. rapsmetylester, RME, dvs. rapsolja, i diesel ökar andelen förnybara drivmedel och minskar därmed koldioxidutsläppen. Det är nödvändigt att jordbruket får bättre konkurrensvillkor.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i skrivelsen innebär reformen med frikopplade stöd att stöden i princip utgår ur kalkylerna. Detta leder i sin tur till att bl.a. produktionsmedelsskatter får större tyngd vid beslut om fortsatt produktion eller nyinvestering inom jordbruket. Som redovisats i det föregående bör skatten på handelsgödsel i huvudsak kunna återföras till jordbruket inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet. Återfört belopp kan därvid beräknas till 270 miljoner kronor. Regeringen återkommer till denna fråga i budgetpropositionen för år 2005. Regeringen avser också att i budgetpropositionen för år 2005 föreslå en sänkning av dieselskatten fr.o.m. den 1 januari 2005 för jordbrukets arbetsmaskiner. I budgetpropositionen kommer även att föreslås hur denna sänkning skall finansieras och regleras inom ramen för den gröna skatteväxlingen. Ett beslut om en sänkt skatt på diesel som används inom jordbruket kommer att få positiva effekter för lönsamheten inom den svenska

produktionen av livsmedel. Utskottet föreslår att motionerna MJ54 (m), MJ56 (c) yrkande 11 och MJ58 (kd) yrkande 18 lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Regeringen har sedan år 1995 beviljat ett flertal pilotprojektdispenser för olika aktörer på den svenska marknaden, som i praktiken har inneburit att all användning av biodrivmedel (främst etanol och rapsmetylester) varit helt eller – vad gäller etanol i blandning med mineraloljeprodukt – i vart fall delvis skattebefriad (jfr bet. 2002/03:SkU11). Regeringen har den 19 december 2002 och senare beslutat om befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för en rad pilotprojekt för bränslena etanol, rapsmetylester, fiskmetylester, ekoparaffin och vätgas som används i försöksverksamhet för drivmedel. Besluten innebär att nuvarande dispenser förlängs och att nya ansökningar prövas på samma villkor.

I budgetpropositionen för 2002 lades huvudkomponenterna för en skattestrategi för alternativa drivmedel fast. Enligt strategin kan skattenedsättning ske antingen via pilotprojekt, för vilka medges befrielse från både energi- och koldioxidskatt, eller genom generell koldioxidskattebefrielse för koldioxidneutrala drivmedel. Enligt budgetpropositionen för år 2004 (prop. 2003/04:1 s. 221) nåddes i mars 2003 en politisk överenskommelse om innehållet i ett nytt energiskattedirektiv. Direktivet kommer att ge medlemsstaterna betydande frihet att utforma system för att skattemässigt gynna biodrivmedel inom ramen för EG-fördragets statsstödsregler. Skattestrategin för alternativa drivmedel har i juli 2002 anmälts till kommissionen för godkännande enligt statsstödsreglerna. Ett delbeslut har redan erhållits. Regeringen har dock bedömt det lämpligt att avvakta energiskattedirektivets antagande innan ärendet rörande skattestrategin slutförs. Regeringen återkommer därefter till riksdagen med förslag till de lagändringar som fordras för att skattestrategin skall kunna tillämpas. Intill dess beslutar regeringen om skattenedsättning i särskild ordning.

I 2004 års budgetproposition preciserade regeringen strategin för beskattning av alternativa drivmedel. För att säkerställa de alternativa drivmedlens konkurrenskraft föreslogs att de koldioxidneutrala drivmedlen skulle befrias inte bara från koldioxidskatt utan även från energiskatt. Enligt 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100 s. 39) har ansökan om godkännande enligt EU:s regler för statsstöd lämnats i februari 2004. Förutom skattebefrielse även för energiskatt avser ansökan att stödordningen också skall omfatta vätgas för bl.a. bränslecellsdrivna fordon. Stödprogrammet planeras gälla till och med 2008. Som anförts i budgetpropositionen för år 2004 (prop. 2003/04:1 s. 221) är regeringens mål att koldioxidneutrala bränslen även på längre sikt skall ha de skattevillkor som krävs för att underlätta en bred introduktion av sådana bränslen på marknaden samtidigt som överkompensation undviks.

Utskottet har inhämtat från Näringsdepartementet att Statistiska centralbyrån redovisat uppgifter rörande användningen av rapsmetylester och etanol som innebär att vi förra året i Sverige använde cirka 1 TWh biodrivmedel,

vilket motsvarar omkring 1,3 % av bensin- och dieselanvändningen för transportändamål räknat på energiinnehåll. Detta innebär i sin tur att användningen nästan har dubblerats jämfört med året innan. En redovisning av biodrivmedelsanvändningen kommer att skickas till EG-kommissionen senast den 1 juli som en del av rapporteringen enligt det s.k. biodrivmedelsdirektivet.

Utskottet föreslår att motion MJ59 (fp) yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosetts med vad som redovisats.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utbetalning av stöd utbetalade i euro, punkt 1 (m, fp, kd)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m), Anita Brodén (fp) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 8, 2003/04:MJ58 yrkande 13 och 2003/04:MJ59 yrkande 7.

Ställningstagande

Då en del lantbrukare har tagit lån i euro och stöden ursprungligen beräknas i denna valuta finns det önskemål om att stöden skall kunna utbetalas i euro. Vi vill inte motsätta oss detta önskemål. Förutsättningen för att kunna erhålla stöden i euro är enligt vår mening att en ansökan görs och att hela merkostnaden jämfört med om stödet skulle utbetalats i svenska kronor betalas av den sökande. För den jordbrukare som så önskar bör utbetalning kunna ske i euro.

2. Tidpunkt för utbetalning av stöd, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Anita Brodén (fp) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 9 och 2003/04:MJ58 yrkande 12.

Ställningstagande

Regeringen har vid flera tillfällen använt utbetalningarna av EU-stöden som regulator för att klara utgiftstaken. Om risk förelegat för att utgiftstaken skall spräckas har utbetalningarna skjutits över årsskiftet. Detta är enligt vår uppfattning inte ett acceptabelt förfarande. Enligt vårpropositionen ämnar

regeringen fortsätta denna hantering under 2004 vilket vi beklagar. Vi anser att utbetalningarna skall ske samma år som det stödet gäller. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 3 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis slå fast att den förändring som nu genomförs inte tillgodoser våra krav. Den innehåller förvisso steg i rätt riktning, men på det europeiska planet förordar vi fortfarande en mer genomgripande reform och en snabbare avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Som en av utgångspunkterna för införlivandet av den nya jordbrukspolitiken anges i skrivelsen administrativa förenklingar för såväl lantbrukare som myndigheter. Vi anser att den stora administrativa bördan såväl för Sverige som för den enskilde lantbrukaren har varit en belastning sedan EU-inträdet. Folkpartiet anser därför att en målsättning och plan på förenklat regelverk och byråkrati skall upprättas. Vi anser dessutom att det är av största vikt att kontrollmodellen för tvärvillkoren blir så kostnadseffektiv och samordnad som möjligt. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Konkurrensvillkor, punkt 4 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ55 yrkande 12 och avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:MJ59 yrkande 2.

Ställningstagande

I skrivelsen aviseras att en sänkning av dieselskatten för jordbruket kan komma att föreslås, kanske redan i höst. Om så blir fallet välkomnar vi denna. Vi anser att detta även skall gälla för skogsbruksmaskiner. Sänkt dieselskatt är en nödvändighet, men vi anser att ytterligare åtgärder bör genomföras. Skat-

terna på växtnäring och växtskydd bör enligt vår uppfattning slopas. Det är emellertid inte bara höga skatter på produktionsmedel som är kostnadsdrivande. De svenska särreglerna för djurhållning och tillämpningen av miljölagar är också till stor nackdel för svensk produktion. Så har t.ex. äggnäringen och fjäderfänäringen, trots unikt hög livsmedelssäkerhet, uppenbara svårigheter på grund av de svenska särreglerna.

Vi anser att miljö- och djurhållningsregler måste harmonieras i EU. Vi bör internationellt aktivt verka för att övriga EU närmar sig oss när det gäller djurskydd och miljökrav, och detta tar tid. Under tiden är det viktigt att vi, som enda land, inte går ytterligare före med än hårdare krav. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Konkurrensvillkor, punkt 4 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 12 och 2003/04:MJ56 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

EU:s gemensamma jordbrukspolitik har fört med sig stora globala problem. Bönder i utvecklingsländer har inte kunnat konkurrera på grund av EU:s subventioner och exportbidrag. Den protektionistiska politiken har inneburit att länder utanför EU inte fått tillträde till våra marknader. Subsidier, tullhinder och regleringar har inte bara skyddat europeiska producenter mot konkurrenter, de har också lett till ett överskott som med hjälp av exportbidrag dumpats på världsmarknaden. Denna politik har försvårat för länderna utanför EU och har i viss mån även missgynnat EU:s egna bönder, vars inkomster släpat efter. De stora livsmedelsindustrierna har däremot i många avseenden varit vinnare.

Folkpartiet anser därför att det är viktigt att inom gemenskapen göra långtgående förändringar av den gemensamma jordbrukspolitik. Vägledande för detta arbete skall vara en snabbare avveckling av jordbruksstödet, långsiktiga spelregler, tydliga och effektiva regelverk samt likvärdiga konkurrensvillkor för jordbruksnäringens företag. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Konkurrensvillkor, punkt 4 (kd, c)

av Jan Andersson (c) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ56 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 12 och 2003/04:MJ59 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att reformen bör kopplas samman med Sveriges nationella jordbrukspolitik. Nu kommer det att bli än mer angeläget att se över kostnaderna som svenska lantbrukare har i jämförelse med kollegerna på världsmarknaden. Det handlar till exempel om enklare regelverk för företagare, att den s.k. ryggsäcken lyfts av och att politiker och allmänhet stöttar och inser värdet i ett levande lantbruk.

Det finns ett tydligt samband mellan svensk livsmedelsproduktion och inhemsk livsmedelsförädling och därmed arbetstillfällena. Reformen sätter ytterligare fokus på att det svenska jordbrukets och livsmedelssektorns konkurrenskraft måste stärkas. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Konsumentperspektiv, punkt 5 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 4.

Ställningstagande

Folkpartiet har i alla sammanhang lyft in konsumentperspektivet. En av de stora vinsterna med den nya jordbruksreformen är att konsumenternas efterfrågan får större genomslag eftersom produktionen inte längre skall vara bidragsberoende. Det bör i stället vara konsumenternas efterfrågan som skall vara styrande. Vi välkomnar detta samtidigt som vi önskar att de enskilda konsumenterna samt konsumentorganisationerna tydligare bör ställa krav på produkter framtagna på ett miljömässigt hållbart sätt och med god djuruomsorg. Vi anser att krav på märkning därför är mycket viktigt – både för konsumenterna och producenter. För att kunna välja krävs tydlig märkning. Konsumenten kan därefter avgöra om varan utifrån sina bedömningar är prisvärd.

På en konkurrensutsatt marknad får prisbilden tillsammans med djurhållning, miljö och etik avgöra konsumentens val. Vi anser att konsumentorganisationernas synpunkter vad gäller jordbrukspolitiken i samband med implementeringsarbetet måste beaktas. En utvärdering av den nya jordbrukspolitiken bör göras senast 2007 där fokus riktas på konsumenternas inflytande vad avser livsmedelsfrågor. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Exportsubventioner för djurtransporter, punkt 6 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 3.

Ställningstagande

Folkpartiet har både nationellt och i EU drivit frågan om behovet av ett gott djurskydd samt vikten av säkra livsmedel. Den liberala gruppen i EU ligger exempelvis bakom inrättandet av den nya livsmedelsmyndigheten. Den har också fört en hård kamp för att införa regler som syftar till att minimera långa djurtransporter. Folkpartiet anser inte att minskningen av exportsubventionerna för djurtransporter är tillräckliga. Vi vill att de avskaffas helt. Vi delar inte regeringens bedömning i den aktuella skrivelsen att reglerna för djurtransporter i stort sett är harmoniserade. Vi kan heller inte tolka de senaste förhandlingarna i EU som att reglerna nu är harmoniserade, eftersom frågan på grund av stor oenighet i stället fick skjutas upp till nästa ordförandeskap.

Sverige bör under tiden verka för att påverka fler länder att ansluta sig till striktare regler vad gäller djurtransporter. Vi kan inte acceptera att djurtransporterna inom EU föranleder att levande djur behandlas så dåligt. Djur bör i första hand inte betraktas som handelsvaror utan som levande varelser. En dålig djurhållning är etiskt oförsvarbar och innebär även en hälsorisk för konsumenten. Vi anser också att slakt skall ske så nära djurens uppfödningplatser som möjligt. I väntan på att EU-länderna skall nå en överenskommelse i denna fråga bör samtliga medlemsstater som ett första steg kontrollera att EU:s djurskydds- och transportdirektiv följs innan bidrag utbetalas. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Produktionsstöd till stärkelsepotatis, punkt 7 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 4, 2003/04:MJ56 yrkande 3 och 2003/04:MJ58 yrkande 6.

Ställningstagande

En del av det frikopplade stödet till stärkelsepotatisen bör utgå som gårdsstöd. Förslaget i skrivelsen innebär att hela den frikopplade delen av stödet, dvs. 40 %, skall ingå i det regionaliserade stödet. Det har framförts invändningar mot att Sveriges stärkelseproducenter i onödan råkar illa ut vid den frikoppling av stödet till stärkelsepotatisen som avses genomföras.

Vi anser att gårdsstödsandelen bör sättas till 15 %. Det innebär att hektarbeloppet i område 3, där den mesta av potatisstärkelseproduktionen sker, justeras ned med 7–8 kr per hektar. På så sätt minskar också omfördelningen mellan olika producenter. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Frikoppling av utsädesstöd, punkt 8 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ56 yrkande 6 och 2003/04:MJ58 yrkande 5 och avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkande 8 och 2003/04:MJ57.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att inte enskilda brukare eller branscher kommer att drabbas orimligt hårt av reformen. Ett exempel på brukare som kan drabbas hårt är timotejfröodlarna. Många odlare är specialiserade på vallfröproduktion och i vissa bygder är det en betydande gröda. Det som kan slå hårt mot näringen är inte frikopplingen utan om det blir olika villkor i länderna. Sverige är tillsammans med Finland ledande i Europa på vallfröodling. Det är därför viktigt att vi får samma spelregler som våra största konkurrenter och det är

därför angeläget att man följer Finlands val vid genomförande 2006. I dag finns det ett kilostöd som utgör ungefär halva intäkten och detta föreslås frikopplas enligt regeringens förslag.

Särskilda åtgärder bör därför vidtas för vallfrö om Finland väljer att behålla ett produktionskopplat fröstöd. Det är viktigt att Sverige och Finland tillämpar samma stödsystem på detta område. Detta bör ges regeringen tillkänna.

11. Plantskoleproduktion m.m., punkt 9 (kd)

av Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ58 yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Blandmodellen innebär en kvoteringsseffekt på gårdsnivå för grödor som potatis och grönsaker. Regeringen bör i fortsatta överläggningar med kommissionen verka för att i det kommande regelverket forma lösningar på dessa problem.

När det gäller plantskoleproduktion klassas denna enligt EU:s regelverk som permanent gröda och faller därmed utanför stödsystemet. Även på denna punkt bör regeringen i förhandlingar med kommissionen komma överens om justeringar. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Tidpunkt för fördelning av stödrättigheter, punkt 10 (m, fp)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ55 yrkande 1.

Ställningstagande

I skrivelsen framförs klart och tydligt att det nya systemet skall träda i kraft år 2005, men det klarläggs inte vilken tidpunkt eller datum som blir avgörande för när arealer och produktionsvolymerna skall räknas om till stödrättigheter. Det är väsentligt att datum för ikraftträdande kommer att bli tydligt och oomtvistat. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Övergångsregler för slakt inom nötköttsområdet, punkt 11 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 2 och 2003/04:MJ58 yrkande 17.

Ställningstagande

Det föreligger enligt vår uppfattning en risk för att många låter slakta sina djur enbart för att kunna erhålla maximalt stöd. Då riskerar man en anhopning av slaktanmälningar runt årsskiftet. Detta anser vi vore olyckligt eftersom slakttidpunkt i så fall inte bestäms efter slaktmognad vilket innebär att köttet blir av sämre kvalitet. Arbetsbelastningen på slakterierna kan bli ansträngd. Hänsyn till dessa förhållanden bör tas när datum för ikraftträdande bestäms.

Vi anser att regeringen bör komma överens med kommissionen om övergångsregler inom nötköttsområdet som innebär att slakt kan ske minst tre månader in på 2005 i syfte att undvika slaktköer och marknadsstörningar. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Fördelning av stödrättigheter, punkt 12 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 5 och avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkande 5 och 2003/04:MJ58 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige i EU bör begära ett undantag för att en mer aktuell brukningstid skall ligga till grund för ersättningen avseende bl.a. amkor. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Fördelning av stödrättigheter, punkt 12 (kd, c)

av Jan Andersson (c) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04: MJ56 yrkande 5 och 2003/04: MJ58 yrkande 1 och avslår motion 2003/04: MJ59 yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringens förslag innebär att fördelningen av stödrättigheter kommer att bestämmas utifrån vem som brukar marken vid ansökningstidpunkten det år systemet träder i kraft. Detta innebär att ytterligare tid ges för markägare att säga upp arrendatorer för att själva kunna tillgodoräkna sig stödrätterna. Detta kan leda till att mark som i dag brukas aktivt tas ur produktion. Regeringen bör därför överväga möjligheten att fastställa ett tidigare datum som grund för fördelningen för att möta detta problem. Om det är nödvändigt bör förhandlingar föras med kommissionen i denna del.

Åganderätten för stödrättigheter i en blandmodell bör sålunda fördelas till den som brukar marken under 2004. Detta bör vara ett krav för att inte en markägare skall kunna säga upp arrendatorn för att i stället själv extensivt hävda marken. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Nationell reserv, punkt 14 (m, fp, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Anita Brodén (fp) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04: MJ55 yrkande 5, 2003/04: MJ56 yrkande 7, 2003/04: MJ58 yrkande 9 och 2003/04: MJ59 yrkande 10.

Ställningstagande

Någon form av nationell reserv (skyddsnet) behövs för att kompensera de jordbruksföretag som drabbas av störst stödminskningar i samband med genomförandet av reformen. I skrivelsen hävdas att behovet av en nationell reserv kommer att vara begränsat. Vi anser att en nationell reserv behövs och att den bör vara minst 3 %.

Vi anser att det finns ett socialt ansvar eftersom jordbruket utgör en speciell typ av företagande, där boendet också är kopplat till gården. En levande landsbygd kräver att det finns företagsekonomiskt lönsamma lantbruksföretag. Enligt vår uppfattning bör man kunna ansöka om medel från nationella reserven om man drabbats ekonomiskt på grund av exempelvis stora investeringar de senaste åren genom att reformen nu innebär helt nya förutsättningar.

Den nationella reserven bör användas som en form av stöddämpare för de brukare som drabbas orimligt hårt av reformen. Den bör även användas för att möta utökare och nystartare som har svårt att hävda sig på basis av referensår. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Justering av ersättningsbelopp för åkermark, punkt 15 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ56 yrkande 4 och 2003/04:MJ58 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är önskvärt att förstärka stödet till åkermark för att skapa ett rimligare förhållande till konkurrentländernas nivåer. Om det uppstår ett ekonomiskt utrymme när det står klart hur mycket mark som anmälts år 2005, så bör dessa medel således användas för att justera upp hektarbeloppen för åkermark. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Frikoppling inom nötköttsproduktion, punkt 16 (kd, c)

av Jan Andersson (c) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ58 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi stöder en koppling av 75 % av handjursbidraget i nötköttsproduktionen. Handjurspremierystemet stimulerar den produktionsmässigt viktiga slakten av tjurar och stutar. Kopplingen bör enligt vår uppfattning inte redan nu begrän-

sas till år 2009. Möjligheten till en total frikoppling bör i stället bedömas utifrån den kommande utvecklingen inom köttnäringarna. Detta bör ges regeringens till känna.

19. Frikoppling av tackbidrag, punkt 17 (kd)

av Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ58 yrkande 4.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att tackpremien under en övergångstid bör vara kopplad till 50 % för att säkerställa fortsatt produktion. Fårskötsel har lokalt stor betydelse för möjligheten att behålla det öppna landskapet. Enligt vår uppfattning bör hektarbelopp för åker och betesmark i respektive område justeras. Detta bör ges regeringens till känna.

20. Nationellt kuvert, punkt 18 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 6 och 2003/04:MJ58 yrkande 7 och avslår motion 2003/04:MJ59 yrkande 9.

Ställningstagande

Regeringen aviserar att den vill använda ett begränsat belopp för att marknadsföra svenska livsmedel de första åren och önskar samtidigt ha kvar möjligheten att senare använda sig av maximalt belopp i det nationella kuvertet. Åtgärden avser att belasta det svenska produktionsjordbruket för att marknadsföra dess produkter samtidigt som det marknadsföringsstöd som ges till den ekologiska produktionen tas av budgetmedel.

Vi avvisar införandet av ett nationellt kuvert. Även om det inledningsvis endast omfattar en omfördelning av 0,5 % från hektarstödet framgår det tydligt av skrivelsen att regeringen i fortsättningen avser att höja denna andel. Detta skapar ytterligare osäkerhet om de framtida produktionsförutsättning-

arna. Vi anser att det är fel att ta pengar från ordinarie stöd till marknadsföringsändamål. Detta missgynnar produktionsjordbruket och ökar politikernas inflytande över jordbruket. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Nationellt kuvert, punkt 18 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 9 och avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 6 och 2003/04:MJ58 yrkande 7.

Ställningstagande

Folkpartiet har i överläggningarna i parlamentariska kontaktgruppen varit öppet för fortsatta diskussioner om ett nationellt kuvert. Vi anser att regeringen i nuläget gjort en riktig bedömning när man har för avsikt att endast marginellt utnyttja det nationella kuvertet.

Vi anser att frågan om det nationella kuvertet kommit att bli en symbolfråga och gör därför bedömningen att regeringen bör komma tillbaka till riksdagen om det finns förslag på ändring av procentsatsen. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Finansiering av kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder m.m., punkt 19 (kd)

av Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ58 yrkande 8.

Ställningstagande

Regeringen bör enligt min uppfattning återkomma i höstens budgetproposition med förslag till ny finansiering av de 30 miljoner kronor som aviserats för ”offensiva satsningar till stöd för bland annat kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder”. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ55 yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna 2003/04:MJ56 yrkandena 9 och 10, 2003/04:MJ58 yrkandena 10 och 19 samt 2003/04:MJ59 yrkande 8.

Ställningstagande

EU:s beslut innebär att en del av nuvarande stöd till jordbruket skall minska (moduleras) och i stället användas för landsbygdsutveckling. Vi accepterar därför att dessa moduleringsmedel används till att öka medlen i existerande miljö- och landsbygdsprogram. Vi vill emellertid inte att ytterligare förändringar skall göras under löpande period fram till år 2007.

Vi motsätter oss att medel från skatter på jordbrukets produktionsmedel används för att öka miljö- och landsbygdsprogrammen. Ett sådant förfarande skulle innebära en omfördelning till förfång för produktionsjordbruket. Vår ståndpunkt är som tidigare, nämligen att dessa skatter skall tas bort. De är i det närmaste unika i EU och bidrar till svenskt jordbruks konkurrensackdelar. Detta bör ges regeringen till känna.

24. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 8 och avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkandena 10 och 11, 2003/04:MJ56 yrkandena 9 och 10 samt 2003/04:MJ58 yrkandena 10 och 19.

Ställningstagande

Inför införlivandet av EU:s beslut utsåg regeringen en arbetsgrupp där samtliga riksdagspartier var representerade. Folkpartiet var i den gruppen kritiskt till att moduleringsmedel avsedda för miljö/landsbygdsåtgärder skulle an-

vändas till administrativa kostnader. Vi är positiva till att regeringen använder de medel som genom förändring i systemet kan tillskjutas till miljö- och landsbygdsprogrammet.

Regeringen beskriver i detalj vilka olika utökningar som föreslås i miljö- och landsbygdsprogrammet. Vi tycker att det är principiellt olyckligt att politiker detaljstyr på detta sätt. I stället borde vi sätta upp målen för miljö- och landsbygdsprogrammet och överlåta åt expertisen att på ett riktigt sätt fördela pengar till projekt som uppnår dessa mål. Folkpartiet anser att målen med miljö- och landsbygdsprogrammet bör vara att gynna det öppna landskapet och planeringen av landskapet för att på så sätt gynna biologisk mångfald framför allt vad avser rödlistade arter, att gynna det öppna landskapet för att gynna rekreation och upplevelser av kulturlandskapet, att minska kväveläckaget från jordbruket, att minska användningen av bekämpningsmedel i jordbruket, att minska jordbrukets negativa klimatpåverkan samt att gynna landsbygdsutveckling via företagande t.ex. vad avser småskalig produktion och nyföretagande inom jordbruket. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (kd)

av Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04: MJ58 yrkandena 10 och 19 samt avslår motionerna 2003/04: MJ55 yrkandena 10 och 11, 2003/04: MJ56 yrkandena 9 och 10 samt 2003/04: MJ59 yrkande 8.

Ställningstagande

Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag om att finansiera ökade satsningar inom miljö- och landsbygdsutvecklingsprogrammet med handelsgödselskatten. Återföring av denna skatt bör som tidigare ske direkt till näringen som stöd till växtodlingsplaner samt till olika miljöstödsprojekt. De modulerade medlen bör kvarstå som delfinansiering men regeringen bör återkomma i höstens budgetproposition med förslag till finansiering av kvarstående medel för de vällovliga satsningar man vill göra inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet.

För att jordbrukets ställning i Sverige inte skall försvagas till följd av skatter och pålagor är det angeläget att den skatt som tas upp på handelsgödsel återförs till jordbruksnäringen. Huvuddelen av den återförda skatten används till åtgärder för att minska växtnäringsförluster från jordbruket och minska miljöriskerna inom växtskyddsområdet. Detta bör ges regeringen till känna.

26. Modulering och finansiering av miljö- och landsbygdsprogrammet, punkt 20 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ56 yrkandena 9 och 10 samt avslår motionerna 2003/04:MJ55 yrkandena 10 och 11, 2003/04:MJ58 yrkandena 10 och 19 samt 2003/04:MJ59 yrkande 8.

Ställningstagande

Sverige bör utöka sin nationella budget för medfinansiering av samtliga stöd för miljö- och landsbygdsutveckling från EU. Vi bör bli bättre på att utnyttja de medel som finns inom EU:s budget. Genom moduleringen kommer allt mer av de rena produktionsstöden att föras över till miljö- och landsbygdsstöd, vilket vi anser är en nödvändig och eftersträvarsvärd utveckling. Samtidigt ställer det högre krav på vår nationella medfinansiering av miljö- och landsbygdsprogrammen. Centerpartiet anser att Sverige fullt ut bör utnyttja möjligheterna inom miljö- och landsbygdsprogrammen, vilket kräver svensk medfinansiering.

Centerpartiet stöder skrivelsens utökade satsningar på miljö- och landsbygdsprogrammen men vi ställer oss samtidigt frågande till hur mycket nya pengar som verkligen förs in i programmet. Till exempel skall det användas 270 miljoner från handelsgödselskatten. Dessa medel har bönderna själva betalat in och tidigare har de återförts direkt till näringen. Handelsgödselskatten bör enligt min uppfattning inte ingå i miljö- och landsbygdsfinansieringen. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Hävdkrav på naturbetesmarker, punkt 21 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ55 yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning är grundkravet för att bedöma om en mark är hävdad eller inte om det förekommer vedartad växtlighet på den. Något annat krav bör inte ställas på hävden av naturbetesmarker. Detta innebär att också ett lågt betesutnyttjande kan räcka för att markerna skall betraktas som hävdade om vedartad vegetation inte förekommer. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Tvärvillkor, punkt 22 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ55 yrkande 7 och 2003/04:MJ58 yrkande 11.

Ställningstagande

Grunden för tillämpningen av tvärvillkoren är de 18 direktiv och förordningar som tas upp i den EU-förordning där reglerna för det nya stödsystemet fastställs. I artikel 4.2 i samma förordning fastställs att direktiven skall tillämpas på det sätt som de genomförts av medlemsstaterna. Kommissionen har i olika sammanhang poängterat att det är direktivet som sätter nivån för tillämpning av tvärvillkoren och att nationella tillägg och regler som ligger utanför den gemensamma lagstiftningen inte omfattas av tvärvillkoren.

Vi anser att det bör finnas gemensamma regler för vilka krav som skall ställas på jordbruksföretagen för att erhålla de nya EU-stöden. De krav som anges i direktiv och förordningar till följd av jordbruksministrarnas överenskommelser bör gälla som grund för kontroll, sanktioner och utbetalning av frikopplade ersättningar.

Överträdelser av svensk lagstiftning där den går utöver EU:s krav bör hanteras av svenskt rättsväsende. För tydlighets skull bör därför enligt vår uppfattning klargöras att det endast är den gemensamma lagstiftningen som får ligga till grund för kontroll av om tvärvillkoren uppfylls och för eventuella sanktioner om de inte följs. Detta bör ges regeringen till känna.

29. Produktionsmedelsskatter inom jordbruket, punkt 23 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2003/04:MJ54, 2003/04:MJ56 yrkande 11 och 2003/04:MJ58 yrkande 18.

Ställningstagande

De frikopplade stöden innebär att det svenska jordbrukets konkurrensutsättning blir än mer tydlig. Vi anser att samtidigt som reformen genomförs i Sverige bör också produktionsskatterna sänkas. I uppgörelsen mellan regeringen och stödpartierna om jordbrukspolitiken finns förslag om sänkt dieselskatt för jordbrukets arbetsmaskiner från 2005. Av propositionen framgår det inte om skogsmaskinerna ingår i den uppgörelsen.

Eftersom jordbruket i dag till stora delar styrs av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, innebär den s.k. ryggsäcken att svenskt jordbruk inte kan konkurrera på lika villkor. Vi anser att det är positivt om man kommer att sänka dieselskatten för jordbruket men anser samtidigt att det vore negativt om man särskiljer skogsbrukets arbetsmaskiner i detta hänseende. Skogen är en av Sveriges viktigaste exportnäringar med ett bidrag på 80–90 miljarder till Sveriges handelsbalans. Det är viktigt att sänkningen blir substantiell och att den svenska skatten anpassas till genomsnittet för europeiska förhållanden.

Sverige är jämte Österrike det enda EU-land som har samma skattesats på diesel för jordbrukets arbetsmaskiner som för andra fordon. Detta ger de svenska bönderna en betungande konkurrensnackdel. Detta bör ges regeringen till känna.

30. Skattelättnader vid inblandning av förnybara drivmedel, punkt 24 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:MJ59 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att lantbruket inte får ekonomiska incitament att öka användningen av förnybara alternativ. En inblandning av exempelvis rapsmetylester, dvs. rapsolja, i diesel ökar andelen förnybara drivmedel och minskar därmed koldioxidutsläppen. Det är nödvändigt att jordbruket får bättre konkurrensvillkor. Detta skulle exempelvis kunna uppnås genom att skattelättnader införs vid inblandning av förnybara drivmedel. Med hänsyn till EG-direktivet om att varje medlemsland skall nå upp till 5,7 % förnybara drivmedel fram till år 2007 är behovet av långsiktiga ekonomiska incitament än viktigare. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 3 (fp)

Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp) anför:

Världen blir mer och mer sammansvetsad. Våra tids problem är gemensamma och därför krävs ökat samarbete över nationsgränserna. EU är vårt skarpaste instrument för att bekämpa många av vår tids stora och globala utmaningar.

Det globala multilaterala regelsystemet för världshandel i WTO hotas i dag på grund av EU:s och USA:s protektionistiska hållning på jordbruksområdet. Folkpartiet har länge drivit kravet på en radikalt förändrad europeisk jordbrukspolitik i riktning mot mindre subventioner och mer avregleringar. En snabbare avreglering av jordbruksstödet, långsiktiga spelregler, tydliga och effektiva regelverk samt likvärdiga konkurrensvillkor är nödvändiga för att skapa en mer rättvis värld.

En avreglering av EU:s jordbrukspolitik skulle också innebära förbättringar för världens fattiga landsbygdsbefolkning liksom för Europas konsumenter. Höjda handelshinder mot länder utanför EU:s närområde – framför allt mot u-länderna – måste motarbetas. EU spelar en mycket viktig roll och bör därför vara pådrivande i detta. Vi anser att Sverige särskilt bör ta ett ansvar för att inom EU verka för ett återupptagande av WTO-utvecklingsrundan inom ramen för Doharundan.

2. Stödrättigheternas skattekonsekvenser, punkt 13 (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m) anför:

De stödrättigheter som enskilda jordbruksföretag erhåller kommer att kunna säljas på marknaden. Det är viktigt att de skattemässiga konsekvenserna av sådana överlåtelser klargörs i god tid innan det nya systemet träder i kraft. Skattevillkoren måste vara tydliga och konsekventa.

3. Nationell reserv, punkt 14 (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m) anför:

Omfördelningen mellan jordbrukare kommer i vissa fall att bli avsevärd och det finns därför behov av att lindra effekterna för dem som drabbas värst. Vi anser att kompensation lämpligen bör ges för hela stödminskningen utöver

20 % och att den bör utgå år 2005. Det bör finnas möjlighet till förlängning till år 2006 men med lägre kompensationsgrad. Den nationella reserven kan med fördel användas för detta ändamål.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2003/04:137 Genomförande av EU:s jordbrukspolitik i Sverige.

Följdmotioner

2003/04: MJ54 av Ulla Löfgren och Jan-Evert Rådström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkt dieselskatt på arbetsmaskiner för skogsbruket och jordbruket.

2003/04: MJ55 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett tydligt och oomtvistat införandedatum.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hänsyn till risken för en slakttopp när ikraftträdandedatum bestäms.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om hävdkrav på naturbetesmarker.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omvandlingen av stödet till stärkelsepotatis.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kompensation för dem som drabbas av stora stödminskningar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avvisa s.k. nationellt kuvert.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tvärvillkor.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbetalning av stöd i euro.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utbetalning av stöd under rätt kalenderår.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändring av LBU-programmet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansiering av LBU-programmet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av förbättrad konkurrenssituation för svensk livsmedelsproduktion.

2003/04: MJ56 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det i och med jordbruksreformen är än mer angeläget att jordbrukets s.k. ryggsäck lyfts av.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att reformen sätter ytterligare fokus på att det svenska jordbrukets och livsmedelssektorns konkurrenskraft måste stärkas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att 5/8 av det frikopplade stödet till potatisstärkelse bör utbetalas som regionstöd och 3/8 som ett frikopplat gårdsstöd utifrån referensperioden 2000–2002.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att om det uppstår ett ekonomiskt utrymme när det står klart hur mycket mark som anmälts 2005, så skall dessa pengar gå till att justera upp hektarbeloppen för åkermark.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stödrättigheterna skall tillfalla den som brukade marken under 2004.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att om Finland väljer att fortsatt koppla sitt stöd för vallfröodling, krävs det att Sverige följer Finlands modell.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige skall utnyttja möjligheten till en nationell reserv.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att följa utvecklingen, så att konkurrenskraften inte försämras gentemot konkurrentländernas grönfodertorkar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige fullt ut utnyttjar möjligheterna inom LBU-program, vilket kräver svensk medfinansiering.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att handelsgödselskatten inte skall ingå i LBU-finansiering.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att man inte skall särbehandla jordbrukets arbetsmaskiner, utan även sänka dieselskatten för skogsbrukets arbetsmaskiner.

2003/04: MJ57 av Annika Qarlssoon (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att om Finland väljer att fortsatt koppla sitt stöd för vallfröodling, krävs det att Sverige följer Finlands modell.

2003/04: MJ58 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att fastställa ett tidigare datum som grund för fördelningen av stödrättigheterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppjustering av ersättningsnivån per hektar för åker om ett utrymme uppstår vid summering av den mark som anmäls till systemet vid starten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjligheten till total frikoppling inom nötköttsproduktionen måste bedömas utifrån utvecklingen inom köttnäringarna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om koppling av tackbidraget.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om timotejfrö.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkelsepotatis.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nationellt kuvert inte bör införas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansiering av offensiva satsningar till stöd för bland annat kvalitets- och marknadsfrämjande åtgärder.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell reserv.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansiering av satsningar inom ramen för LBU-programmet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gemensamma regler för tvärvillkor.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om datum för utbetalning av EU-stöden.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten för jordbrukare att få stöden utbetalade i euro.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av risken för negativa skattekonsekvenser om de frikopplade direktersättningarna i form av stödrättigheter klassas som lös egendom.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvoterings effekter för potatis och grönsaker.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om plantskoleproduktion.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om övergångsregler för slakt inom nötköttsområdet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en sänkning av dieselskatten.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om återföring av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel.

2003/04: MJ59 av Anita Brodén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s jordbrukspolitik skall avregleras i snabbare takt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av långsiktiga spelregler, tydliga och effektiva regelverk samt bättre konkurrensvillkor för jordbruksnäringens företag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett borttagande av EU:s exportsubventioner för djurtransporter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett ökat konsumentperspektiv.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall begära undantag för att en mer aktuell brukningstid skall ligga till grund för ersättningen avseende bl.a. amkor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en förenkling av byråkratin gällande jordbrukspolitiken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bönderna skall kunna välja om de önskar utbetalningar i euro.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att målstyra i stället för detaljstyra utökningen av LBU-programmet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall återkomma till riksdagen i frågan om det s.k. nationella kuvertet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den s.k. nationella reserven får tas i anspråk av företag som drabbats hårt.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att jordbruket får bättre konkurrensvillkor genom skattelättnader vid inblandning av förnybara drivmedel.